

മഹാഭാരതം 49

മഹാഭാരതം 49

വ്യാസമഹർഷി

അശ്വമേധികപർവം അധ്യായം 1 - 25

താളിളക്കം
2020

പേര്: മഹാഭാരതം 49

ഭാഷ: Malayalam

വിഭാഗം: മഹാകാവ്യം

രചന: വ്യാസമഹർഷി

പ്രസാധകർ: താളിളക്കം

ഡിസംബർ 2020

Layout Design: പ്രവീൺ വർമ്മ

Copyleft:

ലാടെക്കിൽ നിർമ്മിച്ചതാണിത്.
ഓൺലൈൻ വായനയ്ക്ക് വേണ്ടി.
ഉബുണ്ടു ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റത്തിലൂടെ.
കുടപ്പാട്: വികിപ്പീഡിയ.

14 അശ്വമേധികപർവം അധ്യായം 1

1 [വ]

കൃതോദകം തു രാജാനം ധൃതരാഷ്ട്രം യുധിഷ്ഠിരഃ
 പുരസ്കൃത്യ മഹാബാഹുർ ഉത്തരാരാകലേന്ദ്രിയഃ
 2 ഉത്തീര്യ ച മഹീപാലോ ബാഷ്പവ്യാകലലോചനഃ
 പപാത തീരേ ഗംഗായാ വ്യാധവിധു ഇവ ദ്വിപഃ
 3 തം സീദമാനം ജഗ്രാഹ ഭീമഃ കൃഷ്ണേന ചോദിതഃ
 മൈവം ഇത്യ് അബ്രവീച് ചൈനം കൃഷ്ണഃ പരബലാർദ്രനഃ
 4 തം ആർതം പതിതം ഭൂമൗ നിശ്വസന്തം പുനഃ പുനഃ
 ദദൃശുഃ പാണ്ഡവാ രാജൻ ധർമാത്മാനം യുധിഷ്ഠിരം
 5 തം ദൃഷ്ട്വാ ദീനമനസം ഗതസത്ത്വം ജനേശ്വരം
 ഭൂയഃ ശോകസമാവിഷ്ടാഃ പാണ്ഡവാഃ സമുപാവിശൻ
 6 രാജാ ച ധൃതരാഷ്ട്രസ് തം ഉപാസീനോ മഹാഭജഃ
 വാക്യം ആഹ മഹാപ്രാജ്ഞോ മഹാശോകപ്രപീഡിതം
 7 ഉത്തിഷ്ട കരുശാർദ്രല കരു കാര്യം അനന്തരം
 ക്ഷത്രധർമ്മേണ കൗരവ്യ ജിതേയം അവനിസ് ത്വയാ
 8 താം ഭുങ്ഷ്യ ഭ്രാന്തഭിഃ സാർധം സുഹൃദ്ഭിശ് ച ജനേശ്വര
 ന ശോചിതവ്യം പശ്യാമി ത്വയാ ധർമഭൂതാം വര
 9 ശോചിതവ്യം മയാ ചൈവ ഗാന്ധാര്യ ച വിശാം പതേ
 പുത്രൈർ വിഹീനോ രാജ്യേന സ്വപ്നലബ്ധനോ യഥാ
 10 അശ്രുത്വാ ഹിതകാമസ്യ വിദൂരസ്യ മഹാത്മനഃ
 വാക്യാനി സുമഹാർഥാനി പരിതപ്യാമി ദുർമതിഃ
 11 ഉക്തവാൻ ഏഷ മാം പൂർവം ധർമാത്മാ ദിവ്യദർശനഃ
 ദുര്യോധനാപരായേന കലം തേ വിനശിഷ്യതി
 12 സ്വസ്തി ചേദ് ഇച്ഛസേ രാജൻ കലസ്യാത്മന ഏവ ച
 വധ്യതാം ഏഷ ദൃഷ്ടാത്മാ മനോ രാജസുയോധനഃ
 13 കർണശ് ച ശകനിശ് ചൈവ മൈനം പശ്യതു കർഹി ചിത്
 ദ്യുതസമ്പാതം അപ്യ് ഏഷാം അപ്രമത്തോ നിവാരയ
 14 അഭിഷേചയ രാജാനം ധർമാത്മാനം യുധിഷ്ഠിരം
 സ പാലയിഷ്യതി വശീധർമ്മേണ പൃഥിവീം ഇമാം
 15 അഥ നേച്ഛസി രാജാനം കന്തീപുത്രം യുധിഷ്ഠിരം
 മേഘീ ഭൂതഃ സ്വയം രാജ്യം പ്രതിഗൃഹ്ണീഷ്യ പാർഥിവ
 16 സമം സർവേഷു ഭൂതേഷു വർതമാനം നരാധിപ

അനുജീവന്തു സർവേ ത്യാം ജ്ഞാതയോ ജ്ഞാതിവർധന
 17 ഏവം ബ്രുവതി കൗന്തേയ വിദുരേ ദീർഘദർശിനി
 ദുര്യോധനം അഹം പാപം അന്വർത്തം വൃഥാ മതിഃ
 18 അശ്രുത്യാ ഹ്യ് അസ്യ വീരസ്യ വാക്യാനി മധുരാണ്യ് അഹം
 ഫലം പ്രാപ്യ മഹദ് ദുഃഖം നിമഗ്നഃ ശോകസാഗരേ
 19 വൃദ്ധൗ ഹി തേ സ്വഃ പിതരൗ പശ്യാവാം ദുഃഖിതൗ നൃപ
 ന ശോചിതവ്യം ഭവതാ പശ്യാമീഹ ജനാധിപ

അധ്യായം 2

1 [വ]

ഏവം ഉക്തസ്തു രാജന്താ സ യുതരാഷ്ട്രേണ ധീമതാ
 തുഷ്ണിം ബഭ്രുവ മേധാവി തം ഉവാചാഥ കേശവഃ
 2 അതീവ മനസാ ശോകഃ ക്രിയമാണോ ജനാധിപ
 സന്താപയതി വൈതന്യ പൂർവപ്രേതാൻ പിതാമഹാൻ
 3 യജസ്വ വിവിധൈർ യജ്ഞൈർ ബഹുഭിഃ സ്വാപ്തദക്ഷിണൈഃ
 ദേവാംസ് തർപയ സോമേന സ്വധയാ ച പിതൃൻ അപി
 4 ത്വദ്വിധന്യ മഹാബുദ്ധേ നൈതദ് അദ്യോപപദ്യതേ
 വിദിതം വേദിതവ്യം തേ കർതവ്യം അപി തേ കൃതം
 5 ശ്രുതാശ്ച രാജധർമ്മാസ് തേ ഭീഷ്മാദ് ഭാഗീരഥീ സുതാത്
 കൃഷ്ണദ്രൈപായനാച് ചൈവ നാരദാദ് വിദുരാത് തഥാ
 6 നേമാം അർഹസി മൃഗാനാം വൃത്തിം ത്വം അനുവർതിതും
 പിതൃപൈതാമഹീം വൃത്തിം ആസ്ഥായ ധൂരം ഉദ്വഹ
 7 യുക്തം ഹി യശസാ ക്ഷത്രം സ്വർഗം പ്രാപ്തം അസംശയം
 ന ഹി കശ്ചന ശൂരാണാം നിഹതോ ിത്ര പരാങ്മുഖഃ
 8 ത്യജ ശോകം മഹാരാജ ഭവിതവ്യം ഹി തത് തഥാ
 ന ശക്യാസ് തേ പുനർ ദൃഷ്ടം ത്വയാ ഹ്യ അസ്മിൻ രണേ ഹതഃ
 9 ഏതാവദ് ഉക്ത്വാ ഗോവിന്ദോ ധർമ്മരാജം യുധിഷ്ഠിരം
 വിരരാമ മഹാതേജാസ് തം ഉവാച യുധിഷ്ഠിരഃ
 10 ഗോവിന്ദ മയി യാ പ്രീതിസ് തവ സാ വിദിതാ മമ
 സൗഹൃദേന തഥാ പ്രേമ്ണാ സദാ മാം അനുകമ്പസേ
 11 പ്രിയം തു മേ സ്മാത് സുമഹത് കൃതം ചക്രഗദാധര
 ശ്രീമൻ പ്രീതേന മനസാ സർവം യാവദനന്ദന
 12 യദി മാം അനുജാനീയാദ് ഭവാൻ ഗന്തും തപോവനം
 ന ഹി ശാന്തിം പ്രപശ്യാമി ഘാതയിത്വാ പിതാമഹം
 കർണം ച പുരുഷവ്യാഘ്രം സംഗ്രാമേഷ് അപലായിനം
 13 കർമ്മണാ യേന മുച്യേയം അസ്മാത് ക്രൂരാദ് അരിന്ദമ
 കർമ്മണസ് തദ് വിധത്സേഹ യേന ശുധൃതി മേ മനഃ
 14 തം ഏവം വാദിനം വ്യാസസ് തതഃ പ്രോവാച ധർമ്മവിത്
 സാന്ത്വയൻ സുമഹാതേജഃ ശുഭം വചനം അർഥവത്
 15 അക്രതാ തേ മതിസ് താത പുനർ ബാല്യേന മുഹൂസേ
 കിം ആകാശേ വയം സർവേ പ്രലപാമ മുഹൂർ മുഹൂഃ

16 വിദിതാഃ ക്ഷത്രധർമാസ് തേ യേഷാം യുദ്ധേന ജീവികാ
 യഥാ പ്രവൃത്തോ നൃപതിർ നാധിബന്ധേന യുജ്യതേ
 17 മോക്ഷധർമാശ് ച നിഖിലാ യഥാതഥ്യേന തേ ശ്രുതാഃ
 അസക്രാച് ചൈവ സന്ദേഹാച് ചരിനാസ് തേ കാമജാ മയാ
 18 അശ്രുദ്രയാനോ ദുർമേധാ ലുപ്തസ്മൃതിർ അസി ധ്രുവം
 മൈവം ഭവ ന തേ യുക്തം ഇദം അജ്ഞാനം ഇന്ദ്രശം
 19 പ്രായശ്ചിത്താനി സർവാണി വിദിതാനി ച തേ ഴനഘ
 യുദ്ധധർമാശ് ച തേ സർവേ ദാനധർമാശ് ച തേ ശ്രുതാഃ
 20 സ കഥം സർവധർമ്മജ്ഞഃ സർവാഗമ വിശാരദഃ
 പരിമുഹ്യസി ഭൂയസ് ത്വം അജ്ഞാനാദ് ഇവ ഭാരത

അധ്യായം 3

1 [വി]

യുധിഷ്ഠിര തവ പ്രജ്ഞാ ന സമ്യഗ് ഇതി മേ മതിഃ
 ന ഹി കശ് ചിത് സ്വയം മർത്യഃ സ്വവശഃ കരുതേ ക്രിയാഃ
 2 ഈശ്വരേണ നിയുക്തോ ിയം സാധ്യ് അസാധ്യ ച മാനവഃ
 കരോതി പുരുഷഃ കർമ്മ തത്ര കാ പരിദേവനാ
 3 ആത്മാനം മന്യസേ ചാഥ പാപകർമാണം അന്തതഃ
 ശൃണ തത്ര യഥാ പാപം അപാകൃഷ്ടേത ഭാരത
 4 തപോഭിഃ ക്രതുഭിശ് ചൈവ ദാനേന ച യുധിഷ്ഠിര
 തരന്തി നിത്യം പുരുഷാ യേ സു പാപാനി കർവതേ
 5 യജ്ഞേന തപസാ ചൈവ ദാനേന ച നരാധിപ
 പുയന്തേ രാജശാർദൂല നരാ ദുഷ്ടതകർമ്മിണഃ
 6 അസുരാശ് ച സുരാശ് ചൈവ പുണ്യഹേതോർ മഖക്രിയാം
 പ്രയതന്തേ മഹാത്മാനസ് തസ്കാദ് യജ്ഞാഃ പരായണം
 7 യജ്ഞേൻ ഏവ മഹാത്മാനോ ബഭ്രുവൂർ അധികാഃ സുരാഃ
 തതോ ദേവാഃ ക്രിയാവന്തോ ദാനവാൻ അഭ്യധർഷയൻ
 8 രാജസുയാശ്വമേധൗ ച സർവമേധം ച ഭാരത
 നരമേധം ച നൃപതേ ത്വം ആഹര യുധിഷ്ഠിര
 9 യജസ്വ വാജിമേധേന വിധിവദ് ദക്ഷിണാവതാ
 ബഹു കാമാന വിന്തേന രാമോ ദാശരഥിർ യഥാ
 10 യഥാ ച ഭരതോ രാജാ ദൗഷന്തിഃ പൃഥിവീപതിഃ
 ശാകന്തലോ മഹാവീര്യസ് തവ പൂർവപിതാമഹഃ

11 [യ്]

അസംശയം വാജിമേധഃ പാവയേത് പൃഥിവീം അപി
 അഭിപ്രായസ് തു മേ കശ് ചിത് തം ത്വം ശ്രോതും ഇഹാർഹസി
 12 ഇമം ജ്ഞാതിബധം കൃത്യാ സുമഹാന്തം ദ്വിജോത്തമ
 ദാനം അൽപം ന ശക്യാമി ദാതും വിത്തം ച നാസ്തി മേ
 13 ന ച ബാലാൻ ഇമാൻ ദീനാൻ ഉത്സഹേ വസു യാചിതും
 തഥൈവാർദ്ര പ്രണാൻ കൃച്ഛേ വർതമാനാൻ നൃപാത്മജാൻ
 14 സ്വയം വിനാശ്യ പൃഥിവീം യജ്ഞാർഥേ ദ്വിജസത്തമ
 കരം ആഹാരയിഷ്ട്യാമി കഥം ശോകപരായണാൻ
 15 ദുര്യോധനാപരായേന വസുധാ വസുധാധിപാഃ
 പ്രനഷ്ടാ യോജയിത്വാസ്താൻ അകീർത്യാ മുനിസത്തമ

16 ദുര്യോധനേന പൃഥിവി ക്ഷയിതാ വിത്തകാരണാത്
കോശശ് ചാപി വിശീർണോ ിസൗ ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ ദുർമതേഃ

17 പൃഥിവി ദക്ഷിണാ ചാത്ര വിധിഃ പ്രഥമകൽപികഃ
വിദ്വദ്ഭിഃ പരിദൃഷ്ടോ ിയം ശിഷ്ടോ വിധിവിപര്യയഃ

18 ന ച പ്രതിനിധിം കർതും ചികീർഷാമി തപോധന
അത്ര മേ ഭഗവൻ സമ്യക് സാചിവ്യം കർതും അർഹസി

19 [വ]

ഏവം ഉക്തസ് തു പാർഥേന കൃഷ്ണദൈവപായനസ് തദാ
മുഹൂർത്തം അനുസഞ്ചിത്യ ധർമരാജാനം അബ്രുവീത്

20 വിദ്യതേ ദ്രവിണം പാർഥ ഗിരൗ ഹിമവതി സമിതം
ഉത്സൃഷ്ടം ബ്രാഹ്മണൈർ യജ്ഞേ മരുത്തസ്യ മഹീപതേഃ

തദ് ആനയസ്വ കൗന്തേയ പര്യാപ്തം തദ് ഭവിഷ്യതി
21 [യ]

കഥം യജ്ഞേ മരുത്തസ്യ ദ്രവിണം തത് സമാചിതം
കസ്തിംശ് ച കാലേ സ നൃപോ ബഭ്രുവ വദതാം വര

22 [വ]

യദി ശുശ്രൂഷസേ പാർഥ ശൃണു കാരന്ധമം നൃപം
യസ്മിൻ കാലേ മഹാവീര്യഃ സ രാജാസീൻ മഹാധനഃ

അധ്യായം 4

1 [യ]

ശുശ്രൂഷേ തസ്യ ധർമ്മജ്ഞ രാജർഷേഃ പരികീർത്തനം
ദൈവപായന മരുത്തസ്യ കഥാം പ്രബ്രൂഹി മേ ിനഘ

2 [വ]

ആസീത് കൃതയുഗേ പൂർവം മനർ ദണ്ഡധരഃ പ്രഭുഃ

തസ്യ പുത്രോ മഹേഷ്യാസഃ പ്രജാതിർ ഇതി വിശ്രുതഃ

3 പ്രജാതേർ അഭവത് പുത്രഃ ക്ഷുപ ഇത്യ അഭിവിശ്രുതഃ

ക്ഷുപസ്യ പുത്രസ് ത് ഇക്ഷ്യാകർ മഹീപാലോ ിഭവത് പ്രഭുഃ

4 തസ്യ പുത്രശതം രാജന് ആസീത് പരമധാർമികം

താംസ് തു സർവാൻ മഹീപാലാൻ ഇക്ഷ്യാകർ അകരോത് പ്രഭുഃ

5 തേഷാം ജ്യേഷ്ഠസ് തു വിംശോ ിഭൂത് പ്രതിമാനം ധനുഷ്ഠതാം

വിംശസ്യ പുത്രഃ കല്യാണോ വിവിംശോ നാമ ഭാരത

6 വിവിംശസ്യ സുതാ രാജൻ ബഭ്രുവൂർ ദശ പഞ്ച ച

സർവേ ധനുഷി വിക്രാന്താ ബ്രഹ്മണ്യാഃ സത്യവാദിനഃ

7 ദാനധർമ്മരതാഃ സന്തഃ സതതം പ്രിയവാദിനഃ

തേഷാം ജ്യേഷ്ഠഃ ഖനീ നേത്രഃ സ താൻ സർവാൻ അപീഡയത്

8 സ്വനീനേത്രസ് തു വിക്രാന്തോ ജിത്വാ രാജ്യം അകണ്ടകം

നാശക്ലോദ് രക്ഷിതും രാജ്യം നാന്വരജ്യന്ത തം പ്രജാഃ

9 തം അപാസ്യ ച തദ് രാഷ്ട്രം തസ്യ പുത്രം സുവർചസം

അഭ്യേഷിഞ്ചത രാജേന്ദ്ര മുദിതം ചാഭവത് തദാ

10 സ പിതൂർ വിക്രിയാം ദൃഷ്ട്വാ രാജ്യാൻ നിരസനം തഥാ

നിയതോ വർതയാം ആസ പ്രജാഹിതചികീർഷയാ

11 ബ്രഹ്മണ്യാഃ സത്യവാദീ ച ശുചിഃ ശമ ദമാന്വിതഃ

പ്രജാസ് തം ചാന്വരജ്യന്ത ധർമ്മനിത്യം മനസിനം

12 തസ്യ ധർമ്മപ്രവൃത്തസ്യ വ്യശീര്യത് കോശവാഹനം

തം ക്ഷീണകോശം സാമന്താഃ സമന്താത് പര്യപീഡയൻ

13 സ പീഡ്യമാനോ ബഹുഭിഃ ക്ഷീണകോശസ് ത് അവാഹനഃ

ആർതിം ആർചരത് പരാം രാജാ സഹ ഭൃത്യൈഃ പുരേണ ച

14 ന ചൈനം പരിഹർതും തേ ിശക്ലവൻ പരിസങ്കഷയേ

സമൃഗ്യന്തോ ഹി രാജാ സ ധർമ്മനിത്യോ യുധിഷ്ഠിര

15 യദാ തു പരമാം ആർതിം ഗതോ ിസൗ സ പുരോ നൃപഃ

തതഃ പ്രദധൂ സ കരം പ്രാദുരാസീത് തതോ ബലം

16 തതസ് താൻ അജയത് സർവാൻ പ്രാതിസീമാൻ നരാധിപാൻ
 ഏതസ്മാത് കാരണാദ് രാജൻ വിശ്രൂതഃ സ കരന്ധമഃ
 17 തസ്യ കാരന്ധമഃ പുത്രസ്ത്രേതായുഗമുഖേ ഭവത്
 ഇദ്രാദ് അനവരഃ ശ്രീമാൻ ദേവൈർ അപി സുദുർജയഃ
 18 തസ്യ സർവേ മഹീപാലാ വർതന്തേ സു വശേ തദാ
 സ ഹി സമ്രാഡ് അഭ്രൂത് തേഷാം വൃത്തേന ച ബലേന ച
 19 അവിക്ഷിൻ നാമ ധർമാത്മാ ശൗര്യേണേന്ദ്ര സമോ ഭവത്
 യജ്ഞശീലഃ കർമ്മ രതിർ യുതിമാൻ സംയതേന്ദ്രിയഃ
 20 തേജസാദിത്യസദൃശഃ ക്ഷമയാ പൃഥിവീസമഃ
 ബൃഹസ്പതിസമോ ബുദ്ധ്യാ ഹിമവാൻ ഇവ സുസ്ഥിരഃ
 21 കർമ്മണാ മനസാ വാചാ ദമേന പ്രശമേന ച
 മനാംസ്യ് ആരാധയാം ആസ പ്രജാനാം സ മഹീപതിഃ
 22 യ ഇജ്ജേ ഹയമേധാനാം ശതേന വിധിവത് പ്രഭുഃ
 യാജയാം ആസ യം വിദ്വാൻ സ്വയം ഏവാംഗിരാഃ പ്രഭുഃ
 23 തസ്യ പുത്രോ ഭീതിചക്രാമ പിതരം ഗുണവത്തയാ
 മരുത്തോ നാമ ധർമ്മജ്ഞസ് ചക്രവർതീ മഹായശാഃ
 24 നാഗായുത സമപ്രാണഃ സാക്ഷാദ് വിഷ്ണുർ ഇവാപരഃ
 സ യക്ഷ്യമാണോ ധർമാത്മാ ശാതകുഭമയാന്യ് ഉത
 കാരയാം ആസ ശുഭ്രാണി ഭാജനാനി സഹസ്രശഃ
 25 മേരും പർവതം ആസാദ്യ ഹിമവത്പാർശ്വ ഉത്തരേ
 കാഞ്ചനഃ സുമഹാൻ പാദസ് തത്ര കർമ്മ ചകാര സഃ
 26 തതഃ കണ്ഡാനി പാത്രീശ് ച പിഠരാന്യ് ആസനാനി ച
 ചക്രഃ സുവർണകർതാരോ യേഷാം സംഖ്യാ ന വിദ്യതേ
 27 തസ്യൈവ ച സമീപേ സ യജ്ഞവാടോ ബഭ്രുവ ഹ
 ഈജ്ജേ തത്ര സ ധർമാത്മാ വിധിവത് പൃഥിവീപതിഃ
 മരുത്തഃ സഹിതൈഃ സർവൈഃ പ്രജാ പാലൈർ നരാധിപഃ

അധ്യായം 5

1 [യ]

കഥംവീര്യഃ സമഭവത് സ രാജാ വദതാം വരഃ

കഥം ച ജാതരൂപേണ സമയുജ്യത സ ദ്വിജ

2 ക്വ ച തത് സാന്വൃതം ദ്രവ്യം ഭഗവന് അവതിഷ്ടതേ

കഥം ച ശക്യം അസ്താഭിസ് തദ് അവാപ്തം തപോധന

3 [വ]

അസുരാശ് ചൈവ ദേവാശ് ച ദക്ഷസ്യാസൻ പ്രജാപതേഃ

അപത്യം ബഹുലം താത തേ ിസ്സർധന്ത പരസ്പരം

4 തഥൈവാംഗിരസഃ പുത്രൗ വൃതതുല്യൗ ബഭ്രുവതുഃ

ബൃഹസ്പതിർ ബൃഹത് തേജാഃ സംവർതശ് ച തപോധനഃ

5 താവ് അപി സ്പർധിനൗ രാജൻ പൃഥഗ് ആസ്താം പരസ്പരം

ബൃഹസ്പതിശ് ച സംവർതം ബാധതേ സ്ത പുനഃ പുനഃ

6 സ ബാധ്യമാനഃ സതതം ദ്രൗത്രൗ ജ്യേഷ്ഠേന ഭാരത

അർഥാൻ ഉത്സൃജ്യ ദിഗ്ഗാസൗ വനവാസം അരോചയത്

7 വാസവോ ിപ്യ് അസുരാൻ സർവാൻ നിർജ്ജിത്യ ച നിഹത്യ ച

ഇദ്രുതം പ്രാപ്യ ലോകേഷു തതോ വവ്രേ പുരോഹിതം

പുത്രം അംഗിരസോ ജ്യേഷ്ഠം വിപ്ര ശ്രേഷ്ഠം ബൃഹസ്പതിം

8 യാജ്യസ് ത്വ് അംഗിരസഃ പൂർവം ആസീദ് രാജാ കരന്ധമഃ

വീര്യേണാപ്രതിമോ ലോകേ വൃത്തേന ച ബലേന ച

ശതകൃതുർ ഇവൗജസീ ധർമാത്മാ സംശിതവ്രതഃ

9 വാഹനം യസ്യ യോധാശ് ച ദ്രവ്യാണി വിവിധാനി ച

ധ്യാനാദ് ഏവാഭവദ് രാജൻ മുഖവാതേന സർവശഃ

10 സ ഗുണൈഃ പാർഥിവാൻ സർവാൻ വശേ ചക്രേ നരാധിപഃ

സഞ്ജീവ്യ കാലമിഷ്ടം ച സ ശരീരോ ദിവം ഗതഃ

11 ബഭ്രുവ തസ്യ പുത്രസ് തു യയാതിർ ഇവ ധർമവിത്

അവിക്ഷിൻ നാമ ശത്രുക്ഷിത് സ വശേ കൃതവാൻ മഹീം

വിക്രമേണ ഗുണൈശ് ചൈവ പിതേവാസീത് സ പാർഥിവഃ

12 തസ്യ വാസവതുല്യോ ിഭ്രുൻ മരുത്തോ നാമ വീര്യവാൻ

പുത്രസ് തം അനരക്താഭ്രത് പൃഥിവീ സാഗരാംബരാ

13 സ്പർധതേ സതതം സ സ്ത ദേവരാജേന പാർഥിവഃ

വാസവോ ിപി മരുത്തേന സ്പർധതേ പാണ്ഡനന്ദന

14 ശൂചിഃ സ ഗുണവാൻ ആസീൻ മരുത്തഃ പൃഥിവീപതിഃ

യതമാനോ ിപി യം ശക്രോ ന വിശേഷയതി സു ഹ
 15 സോ ിശക്ലവൻ വിശേഷായ സമാഹൃയ ബൃഹസ്പതിം
 ഉവാചേദം വചോ ദേവൈഃ സഹിതോ ഹരിവാഹനഃ
 16 ബൃഹസ്പതേ മരുത്തസ്യ മാ സു കാർഷീഃ കഥം ചന
 ദൈവം കർമ്മാഥ വാ പിത്ര്യം കർതാസി മമ ചേത് പ്രിയം
 17 അഹം ഹി ത്രിഷു ലോകേഷു സുരാണാം ച ബൃഹസ്പതേ
 ഇന്ദ്രത്വം പ്രാപ്തവാൻ ഏകോ മരുത്തസ് തു മഹീപതിഃ
 18 കഥം ഹ്യ അമർത്യം ബ്രഹ്മസ് ത്വം യാജയിത്വാ സുരാധിപം
 യാജയേർമൃത്യു സംയുക്തം മരുത്തം അവിശങ്കയാ
 19 മാം വാ വൃണീഷ്യ ഭദ്രം തേ മരുത്തം വാ മഹീപതിം
 പരിജ്യജ്യ മരുത്തം വാ യഥാജോഷം ഭജസ്വ മാം
 20 ഏവം ഉക്തഃ സ കൗരവ്യ ദേവരാജ്ഞാ ബൃഹസ്പതിഃ
 മൂഹൂർതം ഇവ സഞ്ചിന്ത്യ ദേവരാജാനം അബ്രവീത്
 21 ത്വം ഭൂതാനാം അധിപതിസ് ത്വയി ലോകാഃ പ്രതിഷ്ഠിതാഃ
 നമുചേർ വിശ്വരൂപസ്യ നീഹന്താ ത്വം ബലസ്യ ച
 22 ത്വം ആജഹർഥ ദേവാനാം ഏകോ വീരശ്രീയം പരാം
 ത്വം ബിഭർഷി ഭൂവം ദ്യാം ച സദൈവ ബലസുദന
 23 പൗരോഹിത്യം കഥം കൃത്വാ തവ ദേവഗണേശ്വര
 യാജയേയം അഹം മർത്യം മരുത്തം പാകശാസന
 24 സമാശ്വസിഹി ദേവേശ നാഹം മർത്യായ കർഹി ചിത്
 ഗ്രഹീഷ്യാമി സ്രുവം യജേണ ശൃണു ചേദം വചോ മമ
 25 ഹിരണ്യരേതസോ ിഭഃ സ്യാത് പരിവർത്തേത മേദിനീ
 ഭാസം ച ന രവിഃ കര്യാൻ മത്സത്യം വിചലേദ് യദി
 26 ബൃഹസ്പതിവചഃ ശ്രുത്വാ ശക്രോ വിഗതമത്സരഃ
 പ്രശസ്യേനം വിവേശാഥ സ്വം ഏവ ഭവനം തദാ

അധ്യായം 6

1 [വ]

അത്രാപ്യ് ഉദാഹരന്തിമം ഇതിഹാസം പുരാതനം
 ബൃഹസ്പതേശ് ച സംവാദം മരുത്തസ്യ ച ഭാരത
 2 ദേവരാജസ്യ സമയം കൃതം ആംഗിരസേന ഹ
 ശ്രുത്യാ മരുത്തോ നൃപതിർ മന്യൂം ആഹാരയത് തദാ
 3 സങ്കൽപ്യ മനസാ യജ്ഞം കരന്ധമ സുതാരമജഃ
 ബൃഹസ്പതിം ഉപാഗമ്യ വാമീ വചനം അബ്രവീത്
 4 ഭഗവൻ യൻ മയാ പൂർവം അഭിഗമ്യ തപോധന
 കൃതോ ഫിസന്ധിർ യജ്ഞായ ഭവതോ വചനാദ് ഗുരോ
 5 തം അഹം യഷ്ടം ഇച്ഛാമി സംഭാരാഃ സംഭൃതാശ് ച മേ
 യാജ്യോ ഫസ്തി ഭവതഃ സായോ തത് പ്രാപ്തഹി വിധത്വ ച

6 [ബ]

ന കാമയേ യാജയിതും ത്യാം അഹം പൃഥിവീപതേ
 വൃതോ ഫസ്തി ദേവരാജേന പ്രതിജ്ഞാതം ച തസ്യ മേ
 7 [ഃ]

പിത്ര്യം അസ്മി തവ ക്ഷേത്രം ബഹു മന്യേ ച തേ ദൃശം
 ന ചാസ്മ്യ് അയാജ്യതാം പ്രാപ്തോ ഭജമാനം ഭജസ്വ മാം

8 [ബ]

അമർത്യം യാജയിത്യാഹം യാജയിഷ്യേ ന മാനുഷം
 മരുത്ത ഗച്ഛ വാ മാ വാ നിവൃത്തോ ഫസ്ത് അദ്യ യാജനാത്
 9 ന ത്യാം യാജയിതാസ്മ്യ് അദ്യ വൃണ ത്യാ യം ഇഹേച്ഛസി
 ഉപാധ്യായം മഹാബാഹോ യസ് തേ യജ്ഞം കരിഷ്യതി

10 [വ]

ഏവം ഉക്തസ് തു നൃപതിർ മരുത്തോ വ്രീഡിതോ ഫഭവത്
 പ്രത്യോഗച്ഛച് ച സംവീഗോ ദദർശ പഥി നാരദം

11 ദേവർഷിണാ സമാഗമ്യ നാരദേന സ പാർഥിവഃ
 വിധിവത് പ്രാഞ്ജലിസ് തസ്ഥാവ് അഥൈനം നാരദോ ഫബ്രവീത്

12 രാജർഷേ നാതിഹൃഷ്ടോ ഫസി കച് ചിത് ക്ഷേമം തവാനഘ
 ക്വ ഗതോ ഫസി കതോ വേദം അപ്രീതി സ്ഥാനം ആഗതം

13 ശ്രോതവ്യം ചേൻ മയാ രാജൻ ബൃഹി മേ പാർഥിവർഷഭ
 വ്യപനേഷ്യാമി തേ മന്യൂം സർവയന്തൈർ നരാധിപ

14 ഏവം ഉക്തോ മരുത്തസ് തു നാരദേന മഹർഷിണാ

വിപ്രലംഭം ഉപാധ്യായാത് സർവം ഏവ ന്യവേദയത്
 15 ഗതോ fസ്യാ അംഗിരസഃ പുത്രം ദേവാചാര്യം ബൃഹസ്പതിം
 യജ്ഞാർഥം ഋതിജം ദൃഷ്ടം സ ച മാം നാഭ്യനന്ദത
 16 പ്രത്യാഖ്യാതശ് ച തേനാഹം ജീവിതും നാഭ്യ ക്രമയേ
 പരിത്യക്തശ് ച ഗുരുണാ ദൃഷിതശ് ചാസ്മി നാരദ
 17 ഏവം ഉക്തസ്തു രാജ്ഞാ സ നാരദഃ പ്രത്യവാച ഹ
 ആവിക്ഷിതം മഹാരാജ വാചാ സഞ്ജീവയന് ഇവ
 18 രാജന് അംഗിരസഃ പുത്രഃ സംവർതോ നാമ ധാർമികഃ
 ചക്രമീതി ദിശഃ സർവാ ദിഗ് വാസാ മോഹയൻ പ്രജാഃ
 19 തം ഗച്ഛ യദി യാജ്യം ത്വാം ന വാഞ്ചരതി ബൃഹസ്പതിഃ
 പ്രസന്നസ്ത്വാം മഹാരാജ സംവർതോ യാജയിഷ്യതി
 20 [ഃ]

സഞ്ജീവിതോ fഹം ഭവതാ വാക്യേനാനേന നാരദ
 പശ്യേയം ക്വ ന സംവർതം ശംസ മേ വദതാം വര
 21 കഥം ച ത്വൈസ്മി വർതേയം കഥം മാം ന പരിത്യജേത്
 പ്രത്യാഖ്യാതശ് ച തേനാപി നാഹം ജീവിതും ഉത്സഹേ
 22 [ൻ]

ഉന്മത്തവേഷം ബിഭ്രത് സ ചക്രമീതി യഥാസുഖം
 വാരാണസീം തു നഗരീം അഭീക്ഷ്ണം ഉപസേവതേ
 23 തസ്യാ ദ്വാരം സമാസാദ്യ ന്യസേഥാഃ കണപം ക്വ ചിത്
 തം ദൃഷ്ട്വാ യോ നിവർതേത സ സംവർതോ മഹീപതേ
 24 തം പൃഷ്ടതോ fനഗച്ഛേഥാ യത്ര ഗച്ഛേത് സ വിദ്യവാൻ
 തം ഏകാന്തേ സമാസാദ്യ പ്രാഞ്ജലിഃ ശരണം വ്രജേഃ
 25 പൃച്ഛേത് ത്വാം യദി കേനാഹം തവാഖ്യാത ഇതി സ്മ ഹ
 ബ്രൂയാസ്ത്വാം നാരദേനേതി സന്തപ്ത ഇവ ശത്രുഹൻ
 26 സ ചേത് ത്വാം അന്യയഞ്ജീത മമാഭിഗമനേപ്തയാ
 ശംസേഥാ വഹ്നിം ആരൂഢം മാം അപി ത്വാം അഗങ്കയാ
 27 [വ്]

സ തഥേതി പ്രതിശ്രുത്യ പൂജയിത്വാ ച നാരദം
 അഭ്യനുജ്ഞായ രാജർഷിർ യയാ വാരാണസീം പുരീം
 28 തത്ര ഗത്വാ യഥോക്തം സ പുര്യാ ദ്വാരേ മഹായശാഃ
 കണപം സ്ഥാപയാം ആസ നാരദസ്യ വചഃ സ്മരൻ
 29 യൗഗപദ്യേന വിപ്രശ് ച സ പുരീ ദ്വാരം ആവിശത്

തതഃ സ ക്ഷണപം ദൃഷ്ട്യാ സഹസാ സ ന്യവർത്തത
 30 സ തം നിവൃത്തം ആലക്ഷ്യ പ്രാഞ്ജലിഃ പൃഷ്ഠതോ fന്വഗാത്
 ആവിക്ഷിതോ മഹീപാലഃ സംവർതം ഉപശിക്ഷിതും
 31 സ ഏനം വിജനേ ദൃഷ്ട്യാ പാംസുഭിഃ കർദമേന ച
 ശ്ലേഷ്മണാ ചാപി രാജാനം ഷ്ടീവനൈശ് ച സമാകിരത്
 32 സ തഥാ ബാധ്യമാനോ fപി സംവർത്തേന മഹീപതിഃ
 അന്വഗാദ് ഏവ തം ഋഷിം പ്രാഞ്ജലിഃ സന്ദ്രസാരയൻ
 33 തതോ നിവൃത്യ സംവർതഃ പരിശ്രാന്ത ഉപാവിശത്
 ശീതലച്ഛായം ആസാദ്യ ന്യഗ്രോധം ബഹുശാഖിനം

അധ്യായം 7

1 [സ്]

കഥം അസ്തി ത്വയാ ജ്ഞാതഃ കേന വാ കഥിതോ fസ്തി തേ
ഏതദ് ആചക്ഷ്യ മേ തത്ത്വം ഇച്ഛസേ ചേത് പ്രിയം മമ
2 സത്യം തേ ബ്രുവതഃ സർവേ സമ്പത്യന്തേ മനോരഥാഃ
മിഥ്യാ തു ബ്രുവതോ മുർധാ സപ്തധാ തേ ഫലിഷ്യതി

3 [ഃ]

നാരദേന ഭവാൻ മഹ്യം ആഖ്യാതോ ഹ്യ് അടതാ പഥി
ഗുരൂപുത്രോ മമേതി ത്വം തതോ മേ പ്രിതിർ ഉത്തമാ

4 [സ്]

സത്യം ഏതദ് ഭവാൻ ആഹ സ മാം ജാനാതി സത്രിണം
കഥയസ്വൈതദ് ഏകം മേ ക്വ ന സമ്പ്രതി നാരദഃ

5 [ഃ]

ഭവന്തം കഥയിത്വാ തു മമ ദേവർഷിസത്തമഃ
തതോ മാം അഭ്യനുജ്ഞായ പ്രവിഷ്ടോ ഹവ്യവാഹനം
6 ശ്രുത്വാ തു പാർഥിവസ്വൈതത് സംവർതഃ പരയാ മുദാ
ഏതാവദ് അഹം അപ്യ് ഏനം കര്യാം ഇതി തദാബ്രവീത്

7 തതോ മരുത്തം ഉന്മത്തോ വാചാ നിർഭർത്സയന്ന് ഇവ
രുകുഷയാ ബ്രാഹ്മണോ രാജൻ പുനഃ പുനർ അഥാബ്രവീത്

8 വാതപ്രധാനേന മയാ സ്വചിത്തവശവർതിനാ
ഏവം വികൃതരൂപേണ കഥം യാജിതും ഇച്ഛസി

9 ഭ്രാതാ മമ സമർഥശ് ച വാസവേന ച സതക്രതഃ
വർതതേ യാജനേ ചൈവ തേന കർമാണി കാരയ

10 ഗൃഹം സ്വം ചൈവ യാജ്യാശ് ച സർവാ ഗുഹ്യാശ് ച ദേവതാഃ
പൂർവജേന മമാക്ഷിപ്തം ശരീരം വർജിതം ത്വ് ഇദം

11 നാഹം തേനാനനുജ്ഞാതസ് ത്വാം ആവിക്ഷിത കർഹി ചിത്
യാജയേയം കഥം ചിദ് വൈ സ ഹി പൂജ്യതമോ മമ

12 സ ത്വാം ബ്രഹ്മസ്മിതിം ഗച്ഛ തം അനുജ്ഞാപ്യ ചാബ്രജ
തതോ fഹം യാജയിഷ്യേ ത്വാം യദി യഷ്ടം ഇഹേച്ഛസി

13 [ഃ]

ബ്രഹ്മസ്മിതിം ഗതഃ പൂർവം അഹം സംവർതതച് ചതുണ
ന മാം കാമയതേ യാജ്യം അസൗ വാസവ വാരിതഃ

14 അമരം യാജ്യം ആസാദ്യ മാം ഋഷേ മാ സ്മ മാനുഷം

യാജയേഥാ മരുത്തം ത്വം മർത്യധർമാണം ആതുരം
 15 സ്സർധതേ ച മയാ വിപ്ര സദാ വൈ സ ഹി പാർഥിവഃ
 ഏവം അസ്ത്വ ഇതി ചാപ്യ ഉക്തോ ഭ്രാത്രോ തേ ബലവൃത്രഹാ
 16 സ മാം അഭിഗതം പ്രേമ്ണാ യാജ്യവൻ ന ബുഭുഷതി
 ദേവരാജം ഉപാശ്രിത്യ തദ് വിധി മുനിപുംഗവ
 17 സോ ിഹം ഇച്ഛാമി ഭവതാ സർവസ്യേനാപി യാജിതും
 കായേ സമതിക്രാന്തും വാസവം ത്വക്തൃതൈർ ഗുണൈഃ
 18 ന ഹി മേ വർതതേ ബുദ്ധിർ ഗന്തും ബ്രഹ്മൻ ബൃഹസ്സതിം
 പ്രത്യായ്യാതോ ഹി തേനാസ്തി തഥാനപക്രതേ സതി
 19 [സ്]

ചികിർഷസി യഥാകാമം സർവം ഏതത് ത്വയി ധ്രുവം
 യദി സർവാൻ അഭിപ്രായാൻ കർതാസി മമ പാർഥിവ
 20 യാജ്യമാനം മയാ ഹി ത്വാം ബൃഹസ്സതിപുരന്ദര
 ദ്വിഷേതാം സമഭിക്രൂദ്ധാവ് ഏതദ് ഏകം സമർഥയ
 21 സൈമര്യം അത്ര കഥം തേ സ്യാത് സ ത്വം നിഃസംശയം കരു
 കപിതസ് ത്വാം ന ഹീദാനീം ഭസ്മ കര്യാം സ ബാസവം
 22 [ഃ]

യാവത് തപേത് സഹസ്രാംശുസ് തിഷ്ഠേരംഗ് ചാപി പർവതാഃ
 താവൽ ലോകാൻ ന ലഭേയം ത്യജേയം സംഗതം യദി
 23 മാ ചാപി ശുഭബുദ്ധിത്വം ലഭേയം ഇഹ കർഹി ചിത്
 സമ്യഗ് ജ്ഞാനേ വൈഷയേ വാ ത്യജേയം സംഗതം യദി
 24 [സ്]

ആവിക്ഷിത ശുഭാ ബുദ്ധിർ ധീയതാം തവ കർമസു
 യാജനം ഹി മമാപ്യ ഏവം വർതതേ ത്വയി പാർഥിവ
 25 സംവിധാസ്യേ ച തേ രാജന് അക്ഷയം ദ്രവ്യം ഉത്തമം
 യേന ദേവാൻ സ ഗന്ധർവാൻ ശക്രം ചാഭിഭവിഷ്യസി
 26 ന തു മേ വർതതേ ബുദ്ധിർ ധനേ യാജ്യേഷു വാ പുനഃ
 വിപ്രിയം തു ചികിർഷാമി ഭ്രാതൃഗ് ചേദ്രസ്യ ചോഭയോഃ
 27 ഗമയിഷ്യാമി ചേദ്രേണ സമതാം അപി തേ ധ്രുവം
 പ്രിയം ച തേ കരിഷ്യാമി സത്യം ഏതദ് ബ്രവീമി തേ

അധ്യായം 8

1 [സ്]

ഗിരേർ ഹിമവതഃ പൃഷ്ഠേ പുഞ്ജവാൻ നാമ പർവതഃ
 തപ്യതേ യത്ര ഭഗവാൻസ് തപോനിത്യം ഉമാപതിഃ
 2 വനസ്സതീനാം മൃലേഷു ട്കേഷു ശിഖരേഷു ച
 ഗുഹാസു ശൈലരാജസ്യ യഥാകാമം യഥാസുഖം
 3 ഉമാ സഹായോ ഭഗവാൻ യത്ര നിത്യം മഹേശ്വരഃ
 ആസ്തേ ശുഭി മഹാതേജാ നാനാ ഭൂതഗണാവൃതഃ
 4 തത്ര തദ്രാഗ് ച സാധ്യാഗ് ച വിശ്വേ ിഥ വസവസ് തഥാ
 യമഗ് ച വരുണഗ് ചൈവ കുമ്പരഗ് ച സഹാനസഃ
 5 ഭൂതാനി ച പിശാചാഗ് ചനാസത്യാവ് അശിനാവ് അപി
 ഗന്ധർവാസ്സരസഗ് ചൈവ യക്ഷാ ദേവർഷയസ് തഥാ
 6 ആദിത്യോ മരുതഗ് ചൈവ യാതുധാനാഗ് ച സർവശഃ
 ഉപാസന്തേ മഹാത്മാനം ബഹുരൂപം ഉമാപതിം
 7 രമതേ ഭഗവാൻസ് തത്ര കുമ്പരാനുചരൈഃ സഹ
 വികൃതൈർ വികൃതാകാശൈഃ ക്രീഡദ്ഭിഃ പൃഥിവിപതേ
 ശ്രീയാ ജ്വലൻ ദൃശ്യതേ വൈ ബാലാദിത്യ സമദ്യുതിഃ
 8 ന രൂപം ദൃശ്യതേ തസ്യ സംസ്ഥാനം വാ കഥം ചന
 നിർദേഷും പ്രാണിഭിഃ കൈഗ് ചിത് പ്രാകൃതൈർ മാംസലോചനൈഃ
 9 നോഷ്ണം ന ശിശിരം തത്ര ന വായുർ ന ച ഭാസ്കരഃ
 ന ജരാ ക്ഷുത്പിപാസേ വാ ന മൃത്യുർ ന യേം നൃപ
 10 തസ്യ ശൈലസ്യ പാർശ്വേഷു സർവേഷു ജയതാം വര
 ധാതവോ ജാതരൂപസ്യ രശ്മയഃ സവിതുർ യഥാ
 11 രക്ഷ്യന്തേ തേ കുമ്പരസ്യ സഹായൈർ ഉദ്യതായുധൈഃ
 ചികീർഷദ്ഭിഃ പ്രിയം രാജൻ കുമ്പരസ്യ മഹാത്മനഃ
 12 തസ്മൈ ഭഗവതേ കൃത്യാ നമഃ ശർവായ വേധസേ
 തദ്രായ ശിതികണ്ഠായ സുരൂപായ സുവർചസേ
 13 കപർദിനേ കരാലായ ഹര്യക്ഷേണു വരദായ ച
 ത്ര്യക്ഷേണു പുഷ്ണോ ദന്തദീദേ വാമനായ ശിവായ ച
 14 യാമ്യായാവ്യക്ത കേശായ സദ്യന്തേ ശങ്കരായ ച
 ക്ഷേമ്യായ ഹരി നേത്രായ സ്ഥാണവേ പുരുഷായ ച
 15 ഹരി കേശായ മുണ്ഡായ കൃശായോത്താരണായ ച
 ഭാസ്കരായ സുതീർഥായ ദേവദേവായ രംഹസേ

16 ഉഷ്ണിഷിണേ സുവക്ത്രായ സഹസ്രാക്ഷായ മീഡുഷേ
 ഗിരിശായ പ്രശാന്തായ യതയേ ചീരവാസസേ
 17 ബിലഭണ്ഡായ സിദ്ധായ സർവദണ്ഡധരായ ച
 മൃഗവ്യാധായ മഹതേ ധന്വിനേ ിഥ ഭവായ ച
 18 വരായ സൗമ്യ വക്ത്രായ പശുഹസ്തായ വർഷിണേ
 ഹിരണ്യബാഹവേ രാജന് ഉഗ്രായ പതയേ ദിശാം
 19 പശൂനാം പതയേ ചൈവ ഭൂതാനാം പതയേ തഥാ
 വൃഷായ മാതുഭക്തായ സേനാനേത്യ മധ്യമായ ച
 20 സ്രുവ ഹസ്തായ പതയേ ധന്വിനേ ഭാർഗവായ ച
 അജായ കൃഷ്ണേത്രായ വിരൂപാക്ഷായ ചൈവ ഹ
 21 തിക്ഷ്ണദംഷ്ട്രായ തിക്ഷ്ണായ വൈശ്യാനര മുഖായ ച
 മഹാദ്യുതയേ ിനംഗായ സർവാംഗായ പ്രജാവതേ
 22 തഥാ ശുക്രാധിപതയേ പൃഥവേ കൃത്തി വാസസേ
 കപാലമാലിനേ നിത്യം സുവർണമുകടായ ച
 23 മഹാദേവായ കൃഷ്ണായ ത്ര്യംബകായാനുഘായ ച
 ക്രോധനായ നൃശംസായ മുദവേ ബാഹുശാലിനേ
 24 ദണ്ഡിനേ തപ്തതപസേ തഥൈവ ക്രൂരകർമ്മണേ
 സഹസ്രശിരസേ ചൈവ സഹസ്രചരണായ ച
 നമഃ സ്വധാ സ്വരൂപായ ബഹുരൂപായ ദംഷ്ട്രിണേ
 25 പിനാകിനം മഹാദേവം മഹായോഗിനം അവ്യയം
 ത്രിശൂലപാണിം വരദം ത്ര്യംബകം ഭുവനേശ്വരം
 26 ത്രിപുരണ്ണം ത്രിനയനം ത്രിലോകേശം മഹൗജസം
 പ്രഭവം സർവഭൂതാനാം ധാരണം ധരണീധരം
 27 ഈശാനം ശങ്കരം സർവം ശിവം വിശ്വേശ്വരം ഭവം
 ഉമാപതിം പശുപതിം വിശ്വരൂപം മഹേശ്വരം
 28 വിരൂപാക്ഷം ദശ ഭുജം തിഷ്യഗോവൃഷഭധുജം
 ഉഗ്രം സ്ഥാനം ശിവം ഘോരം ശർവം ഗൗരീ ശമീശ്വരം
 29 ശിതികണ്ഠം അജം ശുക്രം പൃഥുപൃഥു ഹരം ഹരം
 വിശ്വരൂപം വിരൂപാക്ഷം ബഹുരൂപം ഉമാപതിം
 30 പ്രണമ്യ ശിരസാ ദേവം അനംഗാംഗഹരം ഹരം
 ശരണ്യം ശരണം യാഹി മഹാദേവം ചതുർമുഖം
 31 ഏവം കൃത്യാ നമസ് തസ്മൈ മഹാദേവായ രഹസേ
 മഹാത്മനേ ക്ഷിതിപതേ തത് സുവർണം അവാപ്സ്യസി

സുവർണം ആഹരിഷ്യന്തസ് തത്ര ഗച്ഛന്തു തേ നരാഃ

32 [വ]

ഇത്യ ഉക്തഃ സ വചസ് തസ്യ ചക്രേ കാരന്ധമാത്മജഃ

തതോ fതിമാനഷം സർവം ചക്രേ യജ്ഞസ്യ സംവിധിം
സൗവർണാനി ച ഭാണധാനി സഞ്ചക്രസ് തത്ര ശിർഷിനഃ

33 ബൃഹസ്പതിസ് തു താം ശ്രുത്വാ മരുത്തസ്യ മഹീപതേഃ

സമൃദ്ധിമതി ദേവേഭ്യഃ സന്താപം അകരോദ് ഭൃശം

34 സ തപ്യമാനോ വൈവർണ്യം കൃശത്വം ചാഗമത് പരം

ഭവിഷ്യതി ഹി മേ ശത്രുഃ സംവർതോ വസുമാൻ ഇതി

35 തം ശ്രുത്വാ ഭൃശസന്തപ്തം ദേവരാജോ ബൃഹസ്പതിം

അഭിഗമ്യാമര വൃതഃ പ്രോവാചേദം വചസ് തദാ

അധ്യായം 9

1 [ഇന്ദ്ര]

കുച്ഛിതം സുഖം സ്വപിഷി ത്വം ബൃഹസ്പതേ; കുച്ഛിതം മനോജ്ഞാഃ പരിചാരകാസ്മിൻ

കുച്ഛിതം ദേവാനാം സുഖകാമോ ഹി സി വിപ്രഃ; കുച്ഛിതം ദേവാസ്മിൻ ത്വം പരിചാരകാസ്മിൻ

2 [ബ്രഹ്മ]

സുഖം ശയേ ഹി ശയനേ മഹേന്ദ്രഃ; തഥാ മനോജ്ഞാഃ പരിചാരകാ മേ തഥാ ദേവാനാം സുഖകാമോ ഹി സ്മി ശക്രഃ; ദേവാശ്ച മം സുഭൃശം പാലയന്തി

3 [ഇന്ദ്ര]

കതോ ദുഃഖം മാനസം ദേഹജം വാ; പാണ്ഡുർ വിവർണശ്ച കതസ്മിൻ ത്വം അദ്യ ആചക്ഷ്യ മേ തദ് ദ്വിജ യാവദ് ഏതാൻ; നിഹന്തി സർവ്വാസ്മിൻ തവ ദുഃഖകർതൃൻ

4 [ബ്രഹ്മ]

മരുത്തം ആഹൂർ മഘവൻ യക്ഷ്യമാണം; മഹായജ്ഞേനോത്തമ ദക്ഷിണേന തം സംവർതോ യാജയിതേതി മേ ശ്രുതം; തദ് ഇച്ഛാമി ന സ തം യാജയേത

5 [ഇന്ദ്ര]

സർവ്വാൻ കാമാൻ അനുജാതോ ഹി സി വിപ്രഃ; യസ്മിൻ ത്വം ദേവാനാം മന്ത്രയസേ പ്രോധാഃ

ഉഭോ ച തേ ജന്മത്യു വ്യതീതൗ; കിം സംവർതസ്മിൻ തവ കർതാദ്യ വിപ്ര

6 [ബ്രഹ്മ]

ദേവൈഃ സഹ ത്വം അസുരാൻ സമ്പ്രണദ്യ; ജിഹ്വാസസേ ഹി ദ്യാപ്യം ഉത സാനബന്ധാൻ

യം യം സമൃദ്ധം പശ്യസി തത്ര തത്രഃ; ദുഃഖം സപത്തേഷു സമൃദ്ധഭാവഃ

7 [അതോ ഹി സ്മി]

ദേവേഭ്യഃ വിവർണരൂപഃ; സപത്തോ മേ വർധതേ തൻ നിശമ്യ സർവ്വോപായൈർ മഘവൻ സംനിയച്ഛ; സംവർതം വാ പാർഥിവം വാ മരുത്തം

8 [ഇന്ദ്ര]

ഏഹി ഗച്ഛ പ്രഹിതോ ജാതവേദോ; ബൃഹസ്പതിം പരിദാതും മരുത്തേ അയം വൈ ത്വം യാജയിതാ ബൃഹസ്പതിസ്മിൻ; തഥാമരം ചൈവ കരിഷ്യതീതി

9 [അഗ്നി]

അയം ഗച്ഛാമി തവ ശക്രാദ്യ ദൂതോ; ബൃഹസ്പതിം പരിദാതും മരുത് തേ വാചം സത്യം പുരുഹൂതസ്യ കർതും; ബൃഹസ്പതേശ്ച ചാപചിതിം ചികീർഷുഃ

10 [വീ]

തതഃ പ്രായാദ് ധൃമകേതുർ മഹാത്മാഃ; വനസ്സതീൻ വീര്യശ്ച ചാവമുദ്ഗന്ൻ

കാമാദ് ധിമാനേ പരിവർത്തമാനഃ; കാഷ്ടാതിഗോ മാതരിശ്വേന നർദൻ

11 [ഃ]

ആശ്ചര്യം അദ്യ പശ്യാമി രൂപിണം വഹ്നിം ആഗതം
ആസനം സലിലം പാദ്യം ഗാം ചോപാനയ വൈ മുനേ

12 [അഗ്നി]

ആസനം സലിലം പാദ്യം പ്രതിനന്ദാമി തേ ിനഘ
ഇന്ദ്രേണ തു സമാദിഷ്ടം വിദ്ധി മാം ദൂതം ആഗതം

13 [ഃ]

കച് ചിച് ശ്രീമാൻ ദേവരാജഃ സുഖി ച; കച് ചിച് ചാസ്താൻ പ്രിയതേ ധുമകേ
തോ

കച് ചിച് ദേവാൾ ചാസ്യ വശേ യഥാവത്; തദ് ബ്രൂഹി ത്വം മമ കാർത്യേന്യേന
ദേവ

14 [അ]

ശക്രോ ഭൃശം സുസുഖീ പാർഥിവേന്ദ്ര; പ്രീതിം ചേച്ഛത്യ് അജരാം വൈ ത്വയാ സഃ
ദേവാൾ ച സർവേ വശഗാസ് തസ്യ രാജൻ; സന്ദേശം ത്വം ശൃണ മേ ദേവരാ
ജ്ഞഃ

15 യദർഥം മാം പ്രാഹിണോത് ത്വത്സകാശം; ബൃഹസ്തിം പരിദാതും മരുത്തേ
അയം ഗുരുർ യാജയിതാ നൃപ ത്വാം; മർത്യം സന്തം അമരം ത്വാം കരോതു

16 [ഃ]

സംവർതോ ിയം യാജയിതാ ദിജോ മേ; ബൃഹസ്തിതേർ അഞ്ജലിർ ഏഷ തസ്യ
നാസൗ ദേവം യാജയിത്വാ മഹേന്ദ്രം; മർത്യം സന്തം യാജയന് അദ്യ ശോഭേത്

17 [അ]

യേ വൈ ലോകാ ദേവലോകേ മഹാന്തഃ; സമ്പ്രാപ്തസേ താൻ ദേവരാജപ്രസാ
ദാത്

ത്വാം ചേദ് അസൗ യാജയേദ് വൈ ബൃഹസ്തിതിർ; നൃനം സ്വർഗം ത്വാം ജയേഃ
കീർതിയുക്തഃ

18 തഥാ ലോകാ മാനഷാ യേ ച ദിവ്യാഃ; പ്രജാപതേൾ ചാപി യേ വൈ മഹാന്തഃ
തേ തേ ജിതാ ദേവരാജ്യം ച കൃത്സം; ബൃഹസ്തിതിൾ ചേദ് യാജയേത് ത്വാം
നരേന്ദ്ര

19 [സമർത]

മാസ്താൻ ഏവം ത്വാം പുനർ ആഗാഃ കഥം ചിദ്; ബൃഹസ്തിം പരിദാതും മരുത്തേ
മാ ത്വാം ധക്ഷേദ്യ ചക്ഷുഷാ ദാരുണേന; സങ്കുലോ ിഹം പാവകതൻ നിബോധ

20 [വ]

തതോ ദേവാൻ അഗമദ് ധൂമകേതുർ; ദാഹാദ് ഭീതോ വ്യഥിതോ fശ്വത്ഥ പർണവത്

തം വൈ ദൃഷ്ട്യാ പ്രാഹ ശക്രോ മഹാത്ഥാ; ബൃഹസ്പതേഃ സംനിധൗ ഹവ്യവാഹം 21 യത് ത്വം ഗതഃ പ്രഹിതോ ജാതവേദോ; ബൃഹസ്പതിം പരിദാതും മരുത്തേ തത് കിം പ്രാഹ സ നൃപോ യക്ഷ്യമാണഃ; കച് ചിദ് വചഃ പ്രതിഗൃഹ്ണാതി തച് ച

22 [അ]

ന തേ വാചം രോചയതേ മരുത്തോ; ബൃഹസ്പതേർ അഞ്ജലിം പ്രാഹിണോത് സഃ

സംവർതോ മാം യാജയിതേത്യ അഭീക്ഷ്ണഃ; പുനഃ പുനഃ സ മയാ പ്രോച്യമാനഃ

23 ഉവാചേദം മാനുഷാ യേ ച ദിവ്യാഃ; പ്രജാപതേർ യേ ച ലോകാ മഹാന്തഃ

താംശ് ചേൽ ലഭേയം സംവിദം തേന കൃത്യാ; തഥാപി നേച്ഛേയം ഇതി പ്രതീതഃ

24 [ഇ]

പുനർ ഭവാൻ പാർഥിവം തം സമേത്യ; വാക്യം മദ്വിയം പ്രാപയ സ്വാർഥയുക്തം

പുനർ യദ് യുക്തോ ന കരിഷ്യതേ വചസഃ; തതോ വജ്രം സമ്പ്രഹർതാസ്മി തസ്മൈ

25 [അ]

ഗന്ധർവരാഡ് യാത്വയം തത്ര ദൂതോ; ബിഭേമ്യ് അഹം വാസവ തത്ര ഗതും

സംരണ്ണോ മാം അബ്രുവീത് തീക്ഷ്ണരോഷഃ; സംവർതോ വാക്യം ചരിതബ്രഹ്മചര്യഃ

26 യദ്യ് ആഗച്ഛേഃ പുനർ ഏവം കഥം ചിദ്; ബൃഹസ്പതിം പരിദാതും മരുത്തേ

ദഹേയം ത്വം ചക്ഷുഷാ ദാരുണേന; സക്രഭു ഇത്യ് ഏതദ് അവൈഹി ശക്ര

27 [ഇ]

ത്വം ഏവാന്യാൻ ദഹസേ ജാതവേദോ; ന ഹി ത്വദന്യോ വിദ്യതേ ഭസ്മകർതാ

ത്വത്സംസ്തർശാത് സർവലോകോ ബിഭേത്യ്; അശ്രുഭേയം വദസേ ഹവ്യവാഹ

28 [അ]

ദിവം ദേവേന്ദ്ര പുഥിവീം ചൈവ സർവാഃ; സംവേഷ്യയേസ് ത്വം സ്വബലേനൈവ ശക്ര

ഏവംവിധസ്യേഹ സതസ് തവാസൗ; കഥം വൃത്രസ് ത്രിദിവം പ്രാഗ് ജഹാര

29 [ഇ]

ന ചണ്ഡികാ ജംഗമാ നോ കരേണർ; ന വാരി സോമം പ്രപിബാമി വഹേ

ന ദുർബലേ വൈ വിസൃജാമി വജ്രം; കോ മേ fസുഖായ പ്രഹരേൻ മനുഷ്യഃ

30 പ്രവ്രാജയേയം കാലകേയാൻ പുഥിവ്യാഃ; അപാകർഷം ദാനവാൻ അന്തരി

ക്ഷാത്

ദിവഃ പ്രഹ്ലാദം അവസാനം ആനയം; കോ മേ fസുഖായ പ്രഹരേത മർത്യഃ

31 [അ]

യത്ര ശത്യാതിം ച്യവനോ യാജയിഷ്യൻ; സഹാശിഭ്യാം സോമം അഗൃഹ്ണദ് ഏകഃ

തം ത്വം ക്രുദ്ധഃ പ്രത്യഷേധീഃ പുരസ്താച്; ഛര്യോതി യജ്ഞം സ്കര തം മഹേന്ദ്ര

32 വജ്രം ഗൃഹീത്വാ ച പുരന്ദര ത്വം; സന്ദ്രഹർഷീശ് ച്യവനസ്യാതിഘോരം

സ തേ വിപ്രഃ സഹ വജ്രേണ ബാഹുഃ; അപാഗൃഹ്ണാത് തപസാ ജാതമന്യഃ

33 തതോ രോഷാത് സർവതോ ഘോരരൂപം; സപതം തേ ജനയാം ആസ ഭൂയഃ

മദം നാമാസുരം വിശ്വരൂപം; യം ത്വം ദൃഷ്ട്വാ ചക്ഷുഷി സംന്യമീലഃ

34 ഹന്തർ ഏകാ ജഗതീസ്ഥാ തഥൈകാ; ദിവം ഗതാ മഹതോ ദാനവസ്യ

സഹസ്രം ദന്താനാം ശതയോജനാനാം; സൃതീക്ഷ്ണാനാം ഘോരരൂപം ബഭ്രവ

35 വൃത്താഃ സമൃലാ രജതസ്തംഭവർണാഃ; ദംഷ്ട്രാശ് ചതസ്രോ ദ്വേ ശതേ യോജനാ നാം

സ ത്വാം ദന്താൻ വിദശന് അഭ്യധാവഞ്; ജീഘാംസയാ ശൂലം ഉദ്യമ്യ ഘോരം

36 അപശ്യസ് ത്വം തം തദാ ഘോരരൂപം; സർവേ ത്വ് അന്യേ ദദൃശുർ ദർശനീയം

യസ്താദ് ഭീതഃ പ്രാഞ്ജലിസ് ത്വം മഹർഷിഃ; ആഗച്ഛേഥാഃ ശരണം ദാനവാപ്ല

37 ക്ഷത്രാദ് ഏവം ബ്രഹ്മബലം ഗരീയോഃ; ന ബ്രഹ്മതഃ കിം ചിദ് അന്യദ് ഗരീയഃ

സോ fഹം ജാനം ബ്രഹ്മതേജോ യഥാവൻ; ന സംവർതം ഗന്തം ഇച്ഛാമി ശക്ര

അധ്യായം 10

1 [ഇ]

ഏവം ഏതദ് ബ്രഹ്മബലം ഗരീയോ; ന ബ്രഹ്മതഃ കിം ചിദ് അന്യദ് ഗരീയഃ
ആവിക്ഷിതസ്യ തു ബലം ന മൃഷ്യേ; വജ്രം അന്യൈ പ്രഹരിഷ്യാമി ഘോരം

2 ധൃതരാഷ്ട്ര പ്രഹിതോ ഗച്ഛ മരുത്തഃ; സംവർത്തേന സഹിതം തം വദസ്യ
ബൃഹസ്പതിം ത്വം ഉപശിക്ഷസ്വ രാജൻ; വജ്രം വാ തേ പ്രഹരിഷ്യാമി ഘോരം

3 [വ]

തതോ ഗത്യാ ഘൃതരാഷ്ട്രോ നരേന്ദ്രഃ; പ്രോവാചേദം വചനം വാസവസ്യ
ഗന്ധർവം മാം ധൃതരാഷ്ട്രം നിബോധ; ത്വാം ആഗതം വക് ക്വാമം നരേന്ദ്ര

4 ഐന്ദ്രം വാക്യം ശൃണ മേ രാജസിംഹ; യത് പ്രാഹ ലോകാധിപതിർ
മഹാത്മാ

ബൃഹസ്പതിം യാജകം ത്വം വൃണീഷ്യ; വജ്രം വാ തേ പ്രഹരിഷ്യാമി ഘോരം
വചശ് ചേദ് ഏതൻ ന കരിഷ്യസേ മേ; പ്രാഹൈതദ് ഏതാവദ് അചിന്ത്യകർമാ

5 [ഃ]

ത്വം ചൈവൈതദ് വേത്ഥ പുരന്ദരശ് ച; വിശ്വേ ദേവാ വസവശ് ചാശിനൗ ച
മിത്രദ്രോഹേ നിഷ്ഠതിർ വൈ യഥൈവ; നാസ്തിതി ലോകേഷു സദൈവ വാദഃ

6 ബൃഹസ്പതിർ യാജയിതാ മഹേന്ദ്രഃ; ദേവ ശ്രേഷ്ഠം വജ്രഭൃതാം വരിഷ്ഠം
സംവർതോ മാം യാജയിതാദ്യ രാജൻ; ന തേ വാക്യം തസ്യ വാ രോചയാമി

7 [ഗന്ധർവ]

ഘോരോ നാദഃ ശ്രുയതേ വാസവസ്യ; നസ്തേലേ ഗർജതോ രാജസിംഹ
വ്യക്തം വജ്രം മോക്ഷ്യതേ തേ മഹേന്ദ്രഃ; ക്ഷേമം രാജംശ് ചിന്ത്യതാം ഏഷ
കാലഃ

8 ഇത്യ ഏവം ഉക്തോ ധൃതരാഷ്ട്രേണ രാജാ; ശ്രുത്വാ നാദം നദതോ വാസവസ്യ
തപോനിത്യം ധർമവിദാം വരിഷ്ഠം; സംവർതം തം ജ്ഞാപയാം ആസ കാര്യം

9 [ഃ]

ഇമം അശ്നാനം പ്ലവമാനം ആരാദ്; അധ്യാ ദൂരം തേന ന ദൃശ്യതേ ദദ്യ
പ്രപദ്യേ ഹം ശർമ വിപ്രേന്ദ്ര ത്വത്തഃ; പ്രയച്ഛ തസ്മാദ് അഭയം വിപ്രമുഖ്യ

10 അയം ആയാതി വൈ വജ്രീ ദിശോ വിദ്യോതയൻ ദശ
അമാനുഷേണ ഘോരേണ സദസ്യാസ് ത്രാസിതാ ഹി നഃ

11 [സ്]

ഭയം ശക്രാദ് വ്യേതു തേ രാജസിംഹ; പ്രണോത്സ്യേ ഹം ഭയം ഏതത്
സുഘോരം

സംസ്തംഭിന്യാ വിദ്യയാ ക്ഷിപ്രം ഏവ; മാ ദൈസ്യ ത്വം അസ്മാദ് ഭവ ചാപി

പ്രതിതഃ

12 അഹം സംസ്തംഭയിഷ്യാമി മാ ദൈസ് ത്വം ശക്രതോ നൃപ
സർവേഷാം ഏവ ദേവാനാം ക്ഷപിതാന്യ് ആയുധാനി മേ

13 ദിശോ വജ്രം വ്രജതാം വായുർ ഏതുഃ വർഷം ഭൂത്യാ നിപതതു കാനനേഷു
ആപഃ പ്ലവന്ത് അന്തരീക്ഷേ വൃഥാ ച; സൗദാമിനീ ദൃശ്യതാം മാ ബിഭേസ് ത്വം

14 അഥോ വഹ്നിസ് ത്രാതുവാ സർവതസ് തേ; കാമവർഷം വർഷതു വാസവോ
വാ

വജ്രം തഥാ സ്ഥാപയതാം ച വായുർ; മഹാഘോരം പ്ലവമാനം ജലൗഘൈഃ
15 [ഃ]

ഘോരഃ ശബ്ദഃ ശ്രുയതേ വൈ മഹാസ്വനോ; വജ്രസൈന്യേഷു സഹിതോ മാരുതേന
ആത്മാ ഹി മേ പ്രവൃഥതേ മുഹൂർ മുഹൂർ; ന മേ സ്യാസ്ഥ്യം ജായതേ ചാദ്യ വിപ്ര

16 [സ്]

വജ്രാദ് ഉഗ്രാദ് വ്യേതു ഭയം തവാദ്യഃ; വാതോ ഭൂത്യാ ഹന്വി നരേന്ദ്ര വജ്രം
ഭയം തൃക്ത്വാ വരം അന്യം വൃണീഷ്യ; കം തേ കാമം തപസാ സാധയാമി

17 [ഃ]

ഇന്ദ്രഃ സാക്ഷാത് സഹസാഭ്യേതു വിപ്രഃ; ഹവിർ യജേണ പ്രതിഗൃഹ്ണാതു
ചൈവ

സ്വം സ്വം ധിഷ്ണും ചൈവ ജ്ജ്ഞതു ദേവാഃ; സൃതം സോമം പ്രതിഗൃഹ്ണതു
ചൈവ

18 [സ്]

അയം ഇന്ദ്രോ ഹരിദിർ ആയാതി രാജൻ; ദേവൈഃ സർവൈഃ സഹിതഃ സോമ
പീഥി

മന്ത്രാഹുതോ യജ്ഞം ഇമം മയാദ്യഃ; പശ്യസ്വൈനം മന്ത്രവിസ്രസ്തു കായം
19 [വ്]

തതോ ദേവൈഃ സഹിതോ ദേവരാജോ; രഥേ യുക്ത്വാ താൻ ഹരീൻ വാജീമു
ഖ്യാൻ

ആയാദ് യജ്ഞം അധി രാജ്ഞഃ പിപാസുർ; ആവിക്ഷിതസ്യാപ്രമേയസ്യ
സോമം

20 തം ആയാന്തം സഹിതം ദേവസംഘൈഃ; പ്രത്യുദ്യയൗ സ പുരോധാ മരുതഃ
ചക്രേ പുജാം ദേവരാജായ ചാഗ്ര്യാം; യഥാശാസ്ത്രം വിധിവത് പ്രീയമാണഃ

21 [സ്]

സ്വാഗതം തേ പുരുഹുതേഹ വിദ്വൻ; യജേന്താ ദ്വയാം സംനിഹിതേ ത്വയീന്ദ്ര
ശോകുഭ്യതേ ബലവൃത്രാല്പ ഭൂയഃ; പിബസ്വ സോമം സൃതം ഉദ്യതം മയാ

22 [ഃ]

ശിവേന മാം പശ്യ നമശ് ച തേ ിസ്തു; പ്രാപ്തോ യജ്ഞഃ സഹലം ജീവിതം മേ
അയം യജ്ഞം കരുതേ മേ സുരേന്ദ്ര; ബൃഹസ്പതേർ അവരോ ജന്മനാ യഃ

23 [ഇ]

ജാനാമി തേ ഗുരും ഏനം തപോധനം; ബൃഹസ്പതേർ അനുജം തിമതേജസം
യസ്യഹ്യാനാദ് ആഗതോ ിഹം നരേന്ദ്ര; പ്രിതിർ മേ ിദ്യ ത്വയി മനഃ പ്രനഷ്ടഃ

24 [സ്]

യദി പ്രിതസ് ത്വം അസി വൈ ദേവരാജ; തസ്മാത് സ്വയം ശാധി യജ്ഞേ
വിധാനം

സ്വയം സർവാൻ കരു മാർഗാൻ സുരേന്ദ്ര; ജാനാത് അയം സർവലോകശ് ച
ദേവ

25 [വ]

ഏവം ഉക്തസ് ത്വ് ആംഗിരസേന ശക്രഃ; സമാദിദേശ സ്വയം ഏവ ദേവാൻ
സഭാഃ ക്രിയന്താം ആവസഥാശ് ച മുഖ്യാഃ; സഹസ്രശശ് ചിത്രഭുമാഃ സമൃദ്ധാഃ

26 ക്ല പ്ല സമൃണാഃ കരുതാരോഹണാനി; ഗന്ധർവാണാം അപ്സരസാം ച
ശീഘ്രം

യേഷു നൃത്യേരന് അപ്സരസഃ സഹസ്രശഃ; സ്വർഗോദ്ദേശഃ ക്രിയതാം യജ്ഞവാഃ

27 ഇത്യ് ഉക്താസ് തേ ചക്രർ ആശു പ്രതിതാഃ; ദിവൗകസഃ ശക്ര വാക്യാൻ
നരേന്ദ്ര

തതോ വാക്യം പ്രാഹ രാജാനം ഇന്ദ്രഃ; പ്രിതോ രാജൻ പുജയാനോ മരുത്തം

28 ഏഷ ത്വയാഹം ഇഹ രാജൻ സമേത്യഃ; യേ ചാപ്യ് അന്യേ തവ പൂർവേ
നരേന്ദ്രാഃ

സർവാശ് ചാനൃപാ ദേവതാഃ പ്രിയമാണാഃ; ഹവിസ് ഇദ്യം പ്രതിഗൃഹ്ണന്തു രാജൻ

29 ആഗേയം വൈ ലോഹിതം ആലന്തോഃ; വൈശ്വദേവം ബഹുരൂപം വിരാ
ജൻ

നീലം ചോക്ഷാണം മേധ്യം അഭ്യാലന്തോഃ; ചലച് ഛിശ്നം മത് പ്രദിഷ്ടം
ദിജേന്ദ്രാഃ

30 തതോ യജ്ഞോ വവൃധേ തസ്യ രാജ്ഞോഃ; യത്ര ദേവാഃ സ്വയം അന്നാനി
ജഹ്രുഃ

യസ്മിണ് ശക്രോ ബ്രാഹ്മണൈഃ പുജ്യമാനഃ; സദന്യോ ിഭൂദ് ധരിമാൻ ദേവരാജഃ

31 തതഃ സംവർതശ് ചിത്യഗതോ മഹാത്മാഃ; യഥാ വഹ്നിഃ പ്രജ്വലിതോ ദിതിയഃ
ഹവിഃഷ്യ് ഉച്ചൈർ ആഹവൻ ദേവസംഘാത്; ജുഹവാഗ്നൗ മന്ത്രവത്
സുപ്രതിതഃ

32 തതഃ പീത്യാ ബലഭിത് സോമം അഗ്ര്യം; യേ ചാപ്യ് അന്യേ സോമപാ വൈ ദിവൗകസഃ

സർവേ fനജ്ഞാതാഃ പ്രയയുഃ പാർഥിവേന; യഥാജോഷം തർപിതാഃ പ്രീതിമന്തഃ

33 തതോ രാജാ ജാതരൂപസ്യ രാശീൻ; പദേ പദേ കാരയാം ആസ ഹൃഷ്ടഃ ദ്വിജാതിഭ്യോ വിസൃജൻ ഭൂരി വിത്തം; രരാജ വിത്തേശ ഇവാരി ഹന്താ

34 തതോ വിത്തം വിവിധം സംനിധായ; യഥോത്സാഹം കാരയിത്യാ ച കോശം അനജ്ഞാതോ ഗുരുണാ സംനിവൃത്യ; ശശാസ ഗാം അഖിലാം സാഗരാന്താം

35 ഏവംഗുണഃ സംബഭൂവേഹ രാജാ; യസ്യ ക്രൗത തത് സുവർണം പ്രഭൃതം തത് ത്വം സമാദായ നരേന്ദ്ര വിത്തം; യജസ്വ ദേവാംസ് തർപയാനോ വിധാണൈഃ

36 [വ]

തതോ രാജാ പാണ്ഡവോ ഹൃഷ്ടരൂപഃ; ശ്രുത്യാ വാക്യം സത്യവത്യാഃ സുതസ്യ മനശ് ചക്രേ തേന വിത്തേന യഷ്ടം; തതോ fമാത്യൈർ മന്ത്രയാം ആസ ഭൂയഃ

അധ്യായം 11

1 [വി]

ഇത്യു് ഉഷേത നൃപതൗ തസ്മിൻ വ്യാസേനാദ്ഭുത കർമ്മണാ
 വാസുദേവോ മഹാതേജാസ് തതോ വചനം ആദദേ
 2 തം നൃപം ദീനമനസം നിഹതജ്ഞാതിബാധവം
 ഉപപ്ലുതം ഇവാദിത്യം സ ധൃമം ഇവ പാവകം
 3 നിർവിണ്ണ മനസം പാർഥം ജ്ഞാത്യാ വൃഷ്ണികലോദ്വഹഃ
 ആശ്വാസയൻ ധർമ്മസുതം പ്രവജ്ഞം ഉപചക്രമേ

4 [വാ]

സർവം ജിഹ്മം മൃത്യുപദം ആർജവം ബ്രഹ്മണഃ പദം
 ഏതാവാഞ്ച് ജ്ഞാനവിഷയഃ കിം പ്രലാപഃ കരിഷ്യതി
 5 നൈവ തേ നിഷ്ഠിതം കർമ്മ നൈവ തേ ശത്രവോ ജിതാഃ
 കഥം ശത്രും ശരീരസഥം ആത്മാനം നാവബുധ്യസേ
 6 അത്ര തേ വർതയിഷ്യാമി യഥാ ധർമ്മം യഥാ ശ്രുതം
 ഇദ്രസ്യ സഹ വൃത്രേണ യഥാ യുദ്ധം അവർതത
 7 വൃത്രേണ പൃഥിവീ വ്യാപ്താ പുരാ കില നരാധിപ
 ദൃഷ്ട്വാ സ പൃഥിവീം വ്യാപ്താം ഗന്ധസ്യ വിഷയേ ഹൃതേ
 ധരാ ഹരണദുർഗന്ധോ വിഷയഃ സമപദ്യത
 8 ശതക്രതുശ് ചുകോപാഥ ഗന്ധസ്യ വിഷയേ ഹൃതേ
 വൃത്രസ്യ സ തതഃ ക്രമോ വജ്രം ഘോരം അവാസൃജത്
 9 സ വധ്യമാനോ വജ്രേണ പൃഥിവ്യാം ഭൂരി തേജസാ
 വിവേശ സഹസൈവാപോ ജഗ്രാഹ വിഷയം തതഃ
 10 വ്യാപ്താസ് അമാസു വൃത്രേണ രസേ ച വിഷയേ ഹൃതേ
 ശതക്രതുർ അഭിക്രമസ് താസു വജ്രം അവാസൃജത്
 11 സ വധ്യമാനോ വജ്രേണ സലിലേ ഭൂരി തേജസാ
 വിവേശ സഹസാ ജ്യോതിർ ജഗ്രാഹ വിഷയം തതഃ
 12 വ്യാപ്തേ ജ്യോതിഷി വൃത്രേണ രൂപേ ിഥ വിഷയേ ഹൃതേ
 ശതക്രതുർ അഭിക്രമസ് തത്ര വജ്രം അവാസൃജത്
 13 സ വധ്യമാനോ വജ്രേണ സുഭൂതം ഭൂരി തേജസാ
 വിവേശ സഹസാ വായം ജഗ്രാഹ വിഷയം തതഃ
 14 വ്യാപ്തേ വായൗ ഇ വൃത്രേണ സ്പർശേ ിഥ വിഷയേ ഹൃതേ
 ശതക്രതുർ അഭിക്രമസ് തത്ര വജ്രം അവാസൃജത്
 15 സ വധ്യമാനോ വജ്രേണ തസ്മിന്ന് അമിതതേജസാ

ആകാശം അഭിദ്രുവ ജഗ്രാഹ വിഷയം തതഃ
 16 ആകാശേ വൃത്ര ഭൂതേ ച ശബ്ദേ ച വിഷയേ ഹൃതേ
 ശതകൃതുർ അഭികൃദ്ധസ് തത്ര വജ്രം അവാസൃജത്
 17 സ വധ്യമാനോ വജ്രേണ തസ്തിന് അമിതതേജസാ
 വിവേശ സഹസാ ശക്രം ജഗ്രാഹ വിഷയം തതഃ
 18 തസ്യ വൃത്ര ഗൃഹീതസ്യ മോഹഃ സമഭവൻ മഹാൻ
 രഥന്തരേണ തം താത വസിഷ്ഠഃ പ്രത്യബോധയത്
 19 തതോ വൃത്രം ശരീരസ്ഥം ജഘ്യാന ഭരതർഷഭ
 ശതകൃതുർ അദൃശ്യേന വജ്രേണേതീഹ നഃ ശ്രുതം
 20 ഇദം ധർമ്മരഹസ്യം ച ശക്രേണോക്തം മഹർഷിഷു
 ജ്ഞിയിദ്വിശ് ച മമ പ്രോക്തം തൻ നിബോധ നരാധിപ

അധ്യായം 12

1 [വാ]

ദിവിവിയോ ജായതേ വ്യാധിഃ ശാരീരോ മാനസസ് തഥാ
 പരസ്പരം തയോർ ജന്മ നിർദ്വന്ദ്വം നോപലഭ്യതേ
 2 ശരീരേ ജായതേ വ്യാധിഃ ശാരീരോ നാത്ര സംശയഃ
 മാനസോ ജായതേ വ്യാധിർ മനസ്യ ഏവേതി നിശ്ചയഃ
 3 ശീതോഷ്ണേ ചൈവ വായുസ് ച ഗുണാ രാജന് ശരീരജാഃ
 തേഷാം ഗുണാനാം സാമ്യം ചേത് തദ് ആഹുഃ സ്വസ്ഥലക്ഷണം
 ഉഷ്ണേന ബാധ്യതേ ശീതം ശീതേനോഷ്ണം ച ബാധ്യതേ
 4 സത്ത്വം രജസ് തമസ് ചേതി ത്രയസ് ത്വ് ആത്മഗുണാഃ സ്മൃതാഃ
 തേഷാം ഗുണാനാം സാമ്യം ചേത് തദ് ആഹുഃ സ്വസ്ഥലക്ഷണം
 തേഷാം അന്യതമോത്സേകേ വിധാനം ഉപദിശ്യതേ
 5 ഹർഷേണ ബാധ്യതേ ശോകോ ഹർഷഃ ശോകേന ബാധ്യതേ
 കശ് ചിദ് ദുഃഖേ വർതമാനഃ സുഖസ്യ സ്മർതും ഇച്ഛതി
 കശ് ചിത് സുഖേ വർതമാനോ ദുഃഖസ്യ സ്മർതും ഇച്ഛതി
 6 സ തം ന ദുഃഖീ ദുഃഖസ്യ ന സുഖീ സുസുഖസ്യ വാ
 സ്മർതും ഇച്ഛസി കൗന്തേയ ദിഷ്ടം ഹി ബലവത്തരം
 7 അഥ വാ തേ സ്വഭാവോ ിയം യേന പാർഥാവകൃഷ്യസേ
 ദൃഷ്ട്യാ സഭാ ഗതാം കൃഷ്ണാം ഏകവസ്ത്വം രജസ്വലാം
 മിഷ്ഠാം പാണ്ഡവേയാനാം ന തത് സംസ്മർതും ഇച്ഛസി
 8 പ്രവ്രാജനം ച നഗരാദ് അജിനൈശ് ച വിവാസനം
 മഹാരണ്യനിവാസശ് ച ന തസ്യ സ്മർതും ഇച്ഛസി
 9 ജടാസുരാത് പരിക്ലേശശ് ചിത്രസേനേന ചാഹവഃ
 സൈന്ധവാച് ച പരിക്ലേശോ ന തസ്യ സ്മർതും ഇച്ഛസി
 10 പുനർ അജ്ഞാതചര്യായാം കീചകേന പദാ വധഃ
 യാജ്ഞസേന്യാസ് തദാ പാർഥ ന തസ്യ സ്മർതും ഇച്ഛസി
 11 യച് ച തേ ദ്രോണ ഭീഷ്മാഭ്യോ യുദ്ധം ആസീദ് അരിന്ദമ
 മനസൈകേന യോദ്ധവ്യം തത് തേ യുദ്ധം ഉപസ്ഥിതം
 തസ്മാദ് അഭ്യപഗതവ്യം യുദ്ധായ ഭരതർഷഭ
 12 പരം അവ്യക്തരൂപസ്യ പരം മുക്ത്യാ സ്വകർമ്മഭിഃ
 യത്ര നൈവ ശരൈഃ കാര്യം ന ഭൃത്യൈർ ന ച ബന്ധുഭിഃ
 ആത്മനൈകേന യോദ്ധവ്യം തത് തേ യുദ്ധം ഉപസ്ഥിതം
 13 തസ്മിന് അനിർജിതേ യുദ്ധേ കാം അവസ്ഥാം ഗമിഷ്യസി

ഏതജ്ജ്ഞാത്യാ തു കൗന്തേയ കൃതകൃത്യോ ഭവിഷ്യസി
14 ഏതാം ബുദ്ധിം വിനിശ്ചിത്യ ഭൂതാനാം ആഗതിം ഗതിം
പിതൃപൈതാമഹേ വൃത്തേ ശാധി രാജ്യം യഥോചിതം

അധ്യായം 13

1 [വാ]

ന ബാഹ്യം ദ്രവ്യം ഉത്സൃജ്യ സിദ്ധിർ ഭവതി ഭാരത
ശാരിരം ദ്രവ്യം ഉത്സൃജ്യ സിദ്ധിർ ഭവതി വാ ന വാ
2 ബാഹ്യദ്രവ്യവിമുക്തസ്യ ശാരിരേഷു ച ഗൃധൃതഃ
യോ ധർമ്മോ യത് സുഖം ചൈവ ദ്വിഷതാം അസ്തു തത് തഥാ
3 ദ്യക്ഷരസ് തു ഭവേൻ മൃത്യുസ് ത്ര്യക്ഷരം ബ്രഹ്മ ശാശ്വതം
മമേതി ദ്യക്ഷരോ മൃത്യുർ ന മമേതി ച ശാശ്വതം
4 ബ്രഹ്മ മൃത്യുശ് ച തൗ രാജന് ആത്മന്യ് ഏവ വ്യവസ്ഥിതൗ
അദൃശ്യമാനൗ ഭൂതാനി യോധയേതാം അസംശയാ
5 അവിനാശോ ഽസ്യ സത്ത്വസ്യ നിയതോ യദി ഭാരത
ഭിത്ത്യാ ശരീരം ഭൂതാനാം അഹിംസാ പ്രതിപദ്യതേ
6 ലബ്ധാപി പൃഥിവിം സർവാം സഹസ്ഥാവരജംഗമാം
മമത്വം യസ്യ നൈവ സ്യാത് കിം തയാ സ കരിഷ്യതി
7 അഥ വാ വസതഃ പാർഥ വനേ വന്യേന ജീവതഃ
മമതാ യസ്യ ദ്രവ്യേഷു മൃത്യോർ ആസ്യേ സ വർത്തതേ
8 ബാഹ്യാന്തരാണാം ശത്രുണാം സ്വഭാവം പശ്യ ഭാരത
യൻ ന പശ്യതി തദ് ഭൂതം മൂഢ്യതേ സ മഹാഭയാത്
9 കാമാത്മാനം ന പ്രശംസന്തി ലോകേ; ന ചാകാമാത് കാ ചിദ് അസ്തി
പ്രവൃത്തിഃ
ദാനം ഹി വേദാധ്യയനം തപശ് ച; കാമേന കർമാണി ച വൈദികാനി
10 വ്രതം യജ്ഞാൻ നിയമാൻ ധ്യാനയോഗാൻ; കാമേന യോ നാരഭതേ
വിദിത്യാ
യദ് യദ് ധ്യയം കാമയതേ സ ധർമ്മോ; ന യോ ധർമ്മോ നിയമസ് തസ്യ മൂഢം
11 അത്ര ഗാഥാഃ കാമഗീതാഃ കീർത്തയന്തി പുരാ വിദഃ
ശൃണു സങ്കീർത്യമാനാസ് താ നിഖിലേന യുധിഷ്ഠിര
12 നാഹം ശക്യോ ഽനപായേന ഹന്തും ഭൂതേന കേന ചിത്
യോ മാം പ്രയതതേ ഹന്തും ജ്ഞാത്യാ പ്രഹരണേ ബലം
തസ്യ തസ്മിൻ പ്രഹരണേ പുനഃ പ്രാദുർഭവാമ്യ് അഹം
13 യോ മാം പ്രയതതേ ഹന്തും യജ്ഞേൻ വിവിധദക്ഷിണൈഃ
ജംഗമേഷ് ഇവ കർമാത്മാ പുനഃ പ്രാദുർഭവാമ്യ് അഹം
14 യോ മാം പ്രയതതേ ഹന്തും വേദൈർ വേദാന്തസാധനൈഃ
സ്ഥാവരേഷ് ഇവ ശാന്താത്മാ തസ്യ പ്രാദുർഭവാമ്യ് അഹം

15 യോ മാം പ്രയതതേ ഹന്തുഃ ധൃത്യാ സത്യപരാക്രമഃ
ഭാവോ ഭവാമി തസ്യാഹം സ ച മാം നാവബുധ്യതേ
16 യോ മാം പ്രയതതേ ഹന്തുഃ തപസാ സംശിതവ്രതഃ
തതസ് തപസി തസ്യഥ പുനഃ പ്രാദുർഭവാമ്യ് അഹം
17 യോ മാം പ്രയതതേ ഹന്തുഃ മോക്ഷം ആസ്ഥായ പണ്ഡിതഃ
തസ്യ മോക്ഷരതിസ്ഥസ്യ നൃത്യാമി ച ഹസാമി ച
അവധ്യഃ സർവഭൂതാനാം അഹം ഏകഃ സനാതനഃ
18 തസ്മാത് ത്വം അപി തം കാമം യജ്ഞൈർ വിവിധദക്ഷിണൈഃ
ധർമ്മം ക്ഷമഹാരാജ തത്ര തേ സ ഭവിഷ്യതി
19 യജസ്വ വാജിമേധേന വിധിവദ് ദക്ഷിണാവതാ
അന്യൈശ് ച വിവിയൈർ യജ്ഞൈഃ സമൃദ്ധൈർ ആപ്തദക്ഷിണൈഃ
20 മാ തേ വ്യഥാസ്തു നിഹതാൻ ബന്ധുൻ വീക്ഷ്യ പുനഃ പുനഃ
ന ശക്യാസ് തേ പുനർ ദൃഷ്ടും യേ ഹതാസ്തിൻ രണാജീരേ
21 സ ത്വം ഇഷ്ട്യാ മഹായജ്ഞൈഃ സമൃദ്ധൈർ ആപ്തദക്ഷിണൈഃ
ലോകേ കീർത്തിം പരാം പ്രാപ്യ ഗതിം അഗ്രയാം ഗമിഷ്യസി

അധ്യായം 14

1 [വി]

ഏവം ബഹുവിധൈർ വാക്യൈർ മുനിഭിസ് തൈസ് തപോധനൈഃ
സമാശ്വസ്യത രാജർഷിർ ഹതബന്ധൂർ യുധിഷ്ഠിരഃ
2 സോ ഽനനീതോ ഭഗവതാ വിഷ്ണുര ശ്രവസാ സ്വയം
ദൈവപായനേന കൃഷ്ണേന ദേവസ്ഥാനേന ചാഭിഭൂഃ
3 നാരദേനാഥ ഭീമേന നകലേന ച പാർഥിവഃ
കൃഷ്ണയാ സഹദേവേന വിജയേന ച ധീമതാ
4 അന്യൈശ് ച പുരുഷവ്യാഘ്രൈർ ബ്രാഹ്മണൈഃ ശാസ്ത്രദൃഷ്ടിഭിഃ
വ്യജഹാച്ഛേരാകജം ദുഃഖം സന്താപം ചൈവ മാനസം
5 അർചയാം ആസ ദേവാംശ് ച ബ്രാഹ്മണാംശ് ച യുധിഷ്ഠിര
കൃത്വാഥ പ്രേതകാര്യാണി ബന്ധുനാം സ പുനർ നൃപഃ
അന്യശാസത ധർമാത്മാ പൃഥിവീം സാഗരാംബരാം
6 പ്രശാന്തചേതാഃ കൗരവ്യഃ സ്വരാജ്യം പ്രാപ്യ കേവലം
വ്യാസം ച നാരദം ചൈവ താംശ് ചാന്യാൻ അബ്രവീൻ നൃപഃ
7 ആശ്വാസിതോ ഽഹം പ്രാഗ് വൃദ്ധൈർ ഭവദ്ഭിർ മുനിപുംഗവൈഃ
ന സൂക്ഷ്മം അപി മേ കിം ചിദ് വ്യലീകം ഇഹ വിദ്യതേ
8 അർഥശ് ച സുമഹാൻ പ്രാപ്നോ യേന യക്ഷ്യാമി ദേവതാഃ
പുരസ്കൃത്യേഹ ഭവതഃ സമാനേഷ്യാമഹേ മഖം
9 ഹിമവന്തം ത്വയാ ഗുഹ്യാ ഗമിഷ്യാമഃ പിതാമഹ
ബഹ്യാശ്ചര്യോ ഹി ദേശഃ സ ശ്രൂയതേ ദ്വിജസത്തമ
10 തഥാ ഭഗവതാ ചിത്രം കല്യാണം ബഹുഭാഷിതം
ദേവർഷിണാ നാരദേന ദേവസ്ഥാനേന ചൈവ ഹ
11 നാഭാഗധേയഃ പുരുഷഃ കശ് ചിദ് ഏവംവിധാൻ ഗുരൂൻ
ലഭതേ വ്യസനം പ്രാപ്യ സുഹൃദഃ സാധു സംമതാൻ
12 ഏവം ഉക്താസ് തു തേ രാജ്ഞാ സർവ ഏവ മഹർഷയഃ
അഭ്യന്തജ്ഞാപ്യ രാജാനം തഥോഭൗ കൃഷ്ണ ഹൽഗുനൗ
പശ്യതാം ഏവ സർവേഷാം തത്രൈത്രവാദർശനം യയുഃ
13 തതോ ധർമസുതോ രാജാ തത്രൈത്രവോപാവിശത് പ്രഭുഃ
ഏവം നാതിമഹാൻ കാലഃ സ തേഷാം അഭ്യവർത്തത
14 കർവതാം ശൗചകർമാണി ഭീഷ്മസ്യ നിയനേ തദാ
മഹാദാനാനി വിപ്രേഭ്യോ ദദതാം ഔർധ്വദൈഹികം
15 ഭീഷ്മ കർണ പുരോഗാണാം കരൂണാം കരുണന്ദന

സഹിതോ യുതരാഷ്ട്രേണ പ്രദദാവ് ഔരീധ്യദൈഹികം
16 തതോ ദത്ത്യാ ബഹുധനം വിപ്രേഭ്യഃ പാണ്ഡവർഷഭഃ
യുതരാഷ്ട്രം പുരസ്കൃത്യ വിവേശ ഗജസാഹചര്യം
17 സ സമാശ്വാസ്യ പിതരം പ്രജ്ഞാ ചക്ഷുഷം ഈശ്വരം
അന്വശാദ് വൈ സ ധർമാത്മാ പൃഥിവീം ദ്രാതുഭിഃ സഹ

അധ്യായം 15

1 [ജ]

വിജിതേ പാണ്ഡവേയൈസ് തു പ്രശാന്തേ ച ദ്വിജോത്തമ
രാഷ്ട്രേ കീം ചക്രതൂർ വിരൗ വാസുദേവധനഞ്ജയൗ

2 [വ]

വിജിതേ പാണ്ഡവേയൈസ് തു പ്രശാന്തേ ച വിശാം പതേ
രാഷ്ട്രേ ബഭ്രുവതൂർ ഹൃഷ്ടൗ വാസുദേവധനഞ്ജയൗ

3 വിജഹ്രാതേ മുദാ യുക്തൗ ദിവി ദേവേശ്വരാവ് ഇവ

തൗ വനേഷു വിചിത്രേഷു പർവതാനാം ച സാനഷു

4 ശൈലേഷു രമണീയേഷു പലലേഷു നദീഷു ച

ചക്രമ്യമാണൗ സംഹൃഷ്ടാവ് അശ്വിനാവ് ഇവ നന്ദനേ

5 ഇരൂപ്രസേമ മഹാത്മാനൗ രേമാതേ കൃഷ്ണ പാണ്ഡവൗ

പ്രവിശ്യ താം സഭാം രമ്യാം വിജഹ്രാതേ ച ഭാരത

6 തത്ര യുദ്ധകഥാശ് ചിത്രാഃ പരിക്ലേശാംശ് ച പാർഥിവ

കഥാ യോഗേ കഥാ യോഗേ കഥയാം ആസതുസ് തദാ

7 ഋഷിണാം ദേവതാനാം ച വംശാംസ് താവ് ആഹതുസ് തദാ

പ്രിയമാണൗ മഹാത്മാനൗ പുരാണാവ് ഋഷിസത്തമൗ

8 മധുരാസ് തു കഥാശ് ചിത്രാശ് ചിത്രാർഥ പദനിശ്ചയാഃ

നിശ്ചയജ്ഞഃ സ പാർഥവ കഥയാം ആസ കേശവഃ

9 പുത്രശോകാഭിസന്തപ്തം ജ്ഞാതീനാം ച സഹസ്രശഃ

കഥാഭിഃ ശമയാം ആസ പാർഥം ശൗരീർ ജനാർദനഃ

10 സ തം ആശ്വാസ്യ വിധിവദ് വിധാനജ്ഞോ മഹാതപാഃ

അപഹൃത്യാത്മനോ ഭാരം വിശശ്രാമേവ സാത്വതഃ

11 തതഃ കഥാന്തേ ഗോവിന്ദോ ഗുഡാകേശം ഉവാച ഹ

സാന്ത്വയഞ്ത് ശ്ലക്ഷ്ണയാ വാചാ ഹേതുയുക്തം ഇദം വചഃ

12 വിജിതേയം ധരാ കൃത്യാ സവ്യസാചിൻ പരന്തപ

ത്വദ് ബാഹുബലം ആശ്രിത്യ രാജ്ഞാ ധർമ്മസുതേന ഹ

13 അസപന്താം മഹീം ഭുക്തേ ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ

ഭീമസേനപ്രഭാവേന യമയോഗ് ച നരോത്തമ

14 ധർമേണ രാജ്ഞാ ധർമ്മജ്ഞ പ്രാപ്തം രാജ്യം അകണ്ടകം

ധർമേണ നിഹതഃ സംഖ്യേ സ ച രാജാ സുയോഗനഃ

15 അധർമ്മഭയായോ ലുബ്ധാഃ സദാ ചാപ്രിയ വാദിനഃ

ധാർതരാഷ്ട്രാ ദുരാത്മാനഃ സാനബന്ധാ നിപാതിതാഃ

16 പ്രശാന്തം അഖിലാം പാർഥ പൃഥിവീം പൃഥിവീപതിഃ
 ഭൂക്തേ ധർമ്മസുതോ രാജാ ത്വയാ ഗൃഹ്ണഃ കരൂദ്രഹ
 17 രമേ ചാഹം ത്വയാ സാർധം അരണ്യേഷ് അപി പാണ്ഡവ
 കിം ഉ യത്ര ജനോ ിയം വൈ പൃഥാ ചാമിത്രകർശന
 18 യത്ര ധർമ്മസുതോ രാജാ യത്ര ഭീമോ മഹാബലഃ
 യത്ര മാദ്രവതീ പുത്രൗ രതിസ് തത്ര പരാ മമ
 19 തഥൈവ സ്വർഗകൽപേഷു സഭോദ്രേശേഷു ഭാരത
 രമണീയേഷു പുണ്യേഷു സഹിതസ്യ ത്വയാനഘ
 20 കാലോ മഹാംസ് ത്വ് അതീതോ മേ ശൂര പുത്രം അപശ്യതഃ
 ബലദേവം ച കൗരവ്യ തഥാന്യാൻ വൃഷ്ണിപുംഗവാൻ
 21 സോ ിഹം ഗതും അഭീപ്ലാമി പുരീം ദ്വാരവതീം പ്രതി
 രോചതാം ഗമനം മഹ്യം തവാപി പുരുഷർഷഭ
 22 ഉക്തോ ബഹുവിധം രാജാ തത്ര തത്ര യുധിഷ്ഠിരഃ
 സ ഹ ഭീഷ്മേണ യദ്യ് ഉക്തം അസ്താഭിഃ ശോകകാരിതേ
 23 ശിഷ്യോ യുധിഷ്ഠിരോ ിസ്താഭിഃ ശാന്താ സന് അപി പാണ്ഡവഃ
 തേന തച് ച വചഃ സമ്യഗ് ഗൃഹീതം സുമഹാത്മനാ
 24 ധർമ്മപുത്രേ ഹി ധർമ്മജ്ഞേ കൃതജ്ഞേ സത്യവാദിനി
 സത്യം ധർമോ മതിഗ് ചാഗ്രയാ സ്ഥിതിഗ് ച സതതം സ്ഥിരാ
 25 തദഗ്രയാ തം മഹാത്മാനം യദി തേ രോചതേ ിർജ്ജന
 അസ്മദ് ഗമനസംയുക്തം വചോ ബ്രൂഹി ജനാധിപം
 26 ന ഹി തസ്യാപ്രിയം കര്യാം പ്രാണത്യാഗേ ിപ്യ് ഉപസ്ഥിതേ
 കതോ ഗതും മഹാബാഹോ പുരീം ദ്വാരവതീം പ്രതി
 27 സർവം ത്വ് ഇദം അഹം പാർഥ ത്വത് പ്രീതിഹിതകാമ്യയാ
 ബ്രവീമി സത്യം കൗരവ്യ ന മിഥൈത്യത് കഥം ചന
 28 പ്രയോജനം ച നിർവൃത്തം ഇഹ വാസേ മമാർജ്ജന
 ധാർതരാഷ്ട്രോ ഹതോ രാജാ സബലഃ സപദാന്തഃ
 29 പൃഥിവീ ച വശേ താത ധർമ്മപുത്രസ്യ ധീമതഃ
 സ്ഥിതാ സമുദ്രവസനാ സ ശൈലവനകാനനാ
 ചിതാ രന്തൈർ ബഹുവിധൈഃ കരുരാജസ്യ പാണ്ഡവ
 30 ധർമ്മേണ രാജാ ധർമ്മജ്ഞഃ പാതു സർവാം വസുന്ധരാം
 ഉപാസ്യമാനോ ബഹുഭിഃ സിദ്ധൈഗ് ചാപി മഹാത്മഭിഃ
 സ്തുയമാനഗ് ച സതതം ബന്ദിഭിർ ഭരതർഷഭ
 31 തൻ മയാ സഹ ഗത്യാദ്യ രാജാനം കരുവർധനം

ആപ്തം കരുശാർദൂല ഗമനം ദ്വാരകാം പ്രതി

32 ഇദം ശരീരം വസു യച്ഛ മേ ഗൃഹേ; നിവേദിതം പാർഥ സദാ യുധിഷ്ഠിരേ
 പ്രിയശ്ച്ഛ മാനുശ്ച്ഛ ഹി മേ യുധിഷ്ഠിരഃ; സദാ കരൂണാം അധിപോ മഹാമതിഃ
 33 പ്രയോജനം ചാപി നിവാസകാരണേ; ന വിദ്യതേ മേ ത്വദതേ മഹാഭൂജ
 സ്ഥിതാ ഹി പൃഥ്വി തവ പാർഥ ശാസനേ; ഗുരോഃ സുവൃത്തസ്യ യുധിഷ്ഠിരസ്യ ഹ
 34 ഇതീദം ഉക്തം സ തദാ മഹാത്മനാ; ജനാർദനേനാമിത വിക്രമോ ഽർജുനഃ
 തഥേതി കൃച്ഛാദ് ഇവ വാചം ഹൗരയത്; ജനാർധനം സമ്പ്രതിപൂജ്യ പാർഥിവ

അധ്യായം 16

സഭായാം വസതോസ് തസ്യാം നിഹത്യാരീൻ മഹാത്മനോഃ
കേശവാരീജ്ഞയോഃ കാ ന കഥാ സമഭവദ് ദ്വിജ

2 [വ]

കൃഷ്ണേന സഹിതഃ പാർഥഃ സ്വരാജ്യം പ്രാപ്യ കേവലം
തസ്യാം സഭായാം രമ്യായാം വിജഹാര മൃദാ യുതഃ

3 തതഃ കം ചിത് സഭോദ്ദേശം സ്വർഗോദ്ദേശ സമം നൃപ
യദൃച്ഛയാ തൗ മുദിതൗ ജഗതഃ സ്വജനാവൃതൗ

4 തതഃ പ്രതീതഃ കൃഷ്ണേന സഹിതഃ പാണ്ഡവോ ഫർജ്ജനഃ
നിരീക്ഷ്യ താം സഭാം രമ്യാം ഇദം വചനം അബ്രുവിത്

5 വിദിതിം തേ മഹാബാഹോ സംഗ്രാമേ സമുപസ്മിതേ
മാഹാത്മ്യോ ദേവകീ മാതസ് തച് ച തേ രൂപം ഐശ്വരം

6 യത് തു തദ് ഭവതാ പ്രോക്തം തദാ കേശവ സൗഹൃദാത്
തത് സർവം പുരുഷവ്യാഘ്രേ നഷ്ടം മേ നഷ്ടചേതസഃ

7 മമ കൗതൂഹലം ത്വ് അസ്തി തേഷ്വ് അർഥേഷു പുനഃ പ്രഭോ
ഭവാംഗ് ച ദ്വാരകാം ഗന്താ നചിരാദ് ഇവ മാധവ

8 ഏവം ഉക്തസ് തതഃ കൃഷ്ണഃ ഫൽഗുനം പ്രത്യദാഷത
പരിഷ്വജ്യ മഹാതേജാ വചനം വദതാം വരഃ

9 ശ്രാവിതസ് ത്വം മയാ ഗുഹ്യം ജ്ഞാപിതസ് ച സനാതനം
ധർമ്മം സ്വരൂപിണം പാർഥ സർവലോകാംഗ് ച ശാശ്വതൻ

10 അബുദ്ധ്യാ യൻ ന ഗൃഹ്ണീഥാസ് തൻ മേ സുമഹദ് അപ്രിയം
ന്തനം അശ്രദ്രധാനോ ഫസി ദുർമേധാഗ് ചാസി പാണ്ഡവ

11 സ ഹി ധർമ്മഃ സുപര്യോപ്ലോ ബ്രഹ്മണഃ പദവേദനേ
ന ശക്യം തൻ മയാ ഭൂയസ് തഥാ വജ്രം അശേഷതഃ

12 പരം ഹി ബ്രഹ്മ കഥിതം യോഗയുക്തേന തൻ മയാ
ഇതിഹാസം തു വക്ഷ്യാമി തസ്മിന് അർഥേ പുരാതനം

13 യഥാ താം ബുദ്ധിം ആസ്ഥായ ഗതിം അഗ്രയാം ഗമിഷ്യസി
ശൃണു ധർമ്മമൃതാം ശ്രേഷ്ഠ ഗദതഃ സർവം ഏവ മേ

14 ആഗച്ഛദ് ബ്രാഹ്മണഃ കശ് ചിത് സ്വർഗലോകാദ് അരിന്ദമ
ബ്രഹ്മലോകാച് ച ദുർധർഷഃ സോ ഫസ്മാദിഃ പൂജിതോ ഫഭവത്

15 അസ്മാദിഃ പരിപുഷ്ടഗ് ച യദ് ആഹ ഭരതർഷഭ
ദിവ്യേന വിധിനാ പാർഥ തച് ഛുണുഷ്യാവിചാരയൻ

16 [ബ്ര]

മോക്ഷധർമ്മം സമാശ്രിത്യ കൃഷ്ണ യൻ മാനപുച്ഛസി
 ഭൂതാനാം അനുകമ്പാർഥം യൻ മോഹച്ഛേദദനം പ്രഭോ
 17 തത് തേ ിഹം സമ്പ്രവക്ഷ്യാമി യഥാവൻ മധുസൂദന
 ശൃണുഷ്വാവഹിതോ ഭൂത്യാ ഗദതോ മമ മാധവ
 18 കശ് ചിദ് വിപ്രസ് തപോ യുക്തഃ കാശ്യപോ ധർമ്മവിത്തമഃ
 ആസസാദ ദ്വിജം കം ചിദ് ധർമാണാം ആഗതാഗമം
 19 ഗതാഗതേ സുബഹുശോ ജ്ഞാനവിജ്ഞാനപാരഗം
 ലോകതത്ത്വാർഥ കശലം ജ്ഞാതാരം സുഖദുഃഖയോഃ
 20 ജാതീ മരണതത്ത്വജ്ഞം കോവിദം പുണ്യപാപയോഃ
 ദ്രഷ്ടാരം ഉച്ചനീചാനാം കർമ്മഭിർ ദേഹിനാം ഗതിം
 21 ചരന്തം മൂക്തവത് സിദ്ധം പ്രശാന്തം സംയതേന്ദ്രിയം
 ദീപ്യമാനം ശ്രിയാ ബ്രാഹ്മ്യം ക്രമമാണം ച സർവശഃ
 22 അന്തർധാനഗതിജ്ഞം ച ശ്രുത്യാ തത്ത്വേന കാശ്യപഃ
 തഥൈവാന്തർഹിന്തൈഃ സിദ്ധൈർ യാന്തം ചക്രയദൈഃ സഹ
 23 സംഭാഷമാണം ഏകാന്തേ സമാസീനം ച തൈഃ സഹ
 യദൃച്ഛയാ ച ഗച്ഛന്തം അസക്തം പവനം യഥാ
 24 തം സമാസാദ്യ മേധാവീ സ തദാ ദ്വിജസത്തമഃ
 ചരണൗ ധർമ്മകാമോ വൈ തപസീ സുസമാഹിതഃ
 പ്രതിപേദേ യഥാന്യായം ഭക്ത്യാ പരമയാ യുതഃ
 25 വിസ്മിതശ് ചാദർഭതം ദ്രഷ്ട്വാ കാശ്യപസ് തം ദ്വിജോത്തമം
 പരിചാരേണ മഹതാ ഗുരും വൈദ്യം അതോഷയത്
 26 പ്രീതാത്മാ ചോപപന്നശ് ച ശ്രുതചാരിത്യ സംയുതഃ
 ഭാവേന തോഷയച്ഛൈനം ഗുരുവൃത്തയാ പരന്തപഃ
 27 തസ്മൈ തുഷ്ടഃ സ ശിഷ്യായ പ്രസന്നോ ിമാബ്രവീദ് ഗുരഃ
 സിദ്ധിം പരാം അഭിപ്രേക്ഷ്യ ശൃണു തൻ മേ ജനാർദന
 28 വിവിധൈഃ കർമ്മഭിസ് താത പുണ്യയോഗൈശ് ച കേവലൈഃ
 ഗച്ഛന്തീഹ ഗതിം മർത്യോ ദേവലോകേ ിഹി ച സ്ഥിതിം
 29 ന ക്വ ചിത് സുഖം അത്യന്തം ന ക്വ ചിച്ഛാശ്ചാത്മീ സ്ഥിതിഃ
 സ്ഥാനാച്ഛ ച മഹതോ ഭ്രംശോ ദുഃഖലബ്ധാത് പുനഃ പുനഃ
 30 അശുഭാ ഗതയഃ പ്രാപ്താഃ കഷ്ടാ മേ പാപസേവനാത്
 കാമമന്യുപരീതേന തൃഷ്ണയാ മോഹിതേന ച
 31 പുനഃ പുനശ് ച മരണം ജന്മ ചൈവ പുനഃ പുനഃ
 ആഹാരാ വിവിധാ ഭൂക്താഃ പീതാ നാനാവിധാഃ സ്തനാഃ

32 മാതരോ വിവിധാ ദൃഷ്ട്യാഃ പിതരശ് ച പൃഥഗ്വിധാഃ
സുഖാനി ച വിചിത്രാണി ദുഃഖാനി ച മയാനഘല
33 പ്രിയൈർ വിവാസോ ബഹുശഃ സംവാസശ് ചാപ്രിയൈഃ സഹ
ധനനാശശ് ച സമ്പ്രാപ്തോ ലബ്ധ്യാ ദുഃഖേന തദ് ധനം
34 അവമാനാഃ സുകഷ്ടാശ് ച പരതഃ സ്വജനാത് തഥാ
ശാരീരാ മാനസാശ് ചാപി വേദനാ ദ്രശദാരുണാഃ
35 പ്രാപ്താ വിമാനനാശ് ചോഗ്രാ വധബന്ധാശ് ച ദാരുണാഃ
പതനം നിരയേ ചൈവ യാതനാശ് ച യമക്ഷയേ
36 ജരാ രോഗാശ് ച സതതം വാസനാനി ച ഭൂരിശഃ
ലോകേ fസ്തിന് അനുഭൂതാനി ദ്വന്ദ്വജാനി ദൃശം മയാ
37 തതഃ കദാ ചിൻ നിർവേദാൻ നികാരാൻ നികൃതേന ച
ലോകതന്ത്രം പരിത്യക്തം ദുഃഖാർതേന ദൃശം മയാ
തതഃ സിദ്ധിർ ഇയം പ്രാപ്താ പ്രസാദാദ് ആത്മനോ മയാ
38 നാഹം പുനർ ഇഹാഗന്താ ലോകാൻ ആലോകയാമ്യ് അഹം
ആ സിദ്ധേർ ആ പ്രജാ സർഗാദ് ആത്മനോ മേ ഗതിഃ ശുഭാ
39 ഉപലബ്ധ്യാ ദ്വിജശ്രേഷ്ഠ തഥേയം സിദ്ധിർ ഉത്തമാ
ഇതഃ പരം ഗമിഷ്യാമി തതഃ പരതരം പുനഃ
ബ്രഹ്മണഃ പദം അവ്യഗ്രം മാ തേ fഭൂദ് അത്ര സംശയഃ
40 നാഹം പുനർ ഇഹാഗന്താ മർത്യലോകേ പരന്തപ
പ്രീതോ fസ്തി തേ മഹാപ്രാജ്ഞ ബ്രഹ്മി കിം കരവാണി തേ
41 യദീപ്സർ ഉപപന്നസ് ത്വം തസ്യ കാലോ fയം ആഗതഃ
അഭിജാനേ ച തദ് അഹം യദർഥം മാ ത്വം ആഗതഃ
അചിരാത് ഇ ഗമിഷ്യാമി യേനാഹം ത്വം അച്ഛച്ഛദം
42 ദൃശം പ്രീതോ fസ്തി ഭവതശ് ചാരിത്രേണ വിചക്ഷണ
പരിപുച്ഛ യാവദ് ഭവതേ ഭാഷേയം യത് തവേപ്സിതം
43 ബഹു മന്യേ ച തേ ബുദ്ധിം ദൃശം സന്യജയാമി ച
യേനാഹം ഭവതാ ബുദ്ധോ മേധാവി ഹ്യ് അസി കാശ്യപ

അധ്യായം 17

1 [വാ]

തതസ് തസ്യോപസംഗൃഹ്യ പാദൗ പ്രശ്നാൻ സുദുർവചാൻ
പപ്രച്ഛ താസ്മ ച സർവാൻ സ പ്രാഹ ധർമ്മഭൃതാം വരഃ

2 [കാഷ്യപ]

കഥം ശരീരം ച്യവതേ കഥം ചൈവോപപദ്യതേ
കഥം കഷ്ടാച് ച സംസാരാത് സംസരൻ പരിമുച്യതേ

3 ആത്മാനം വാ കഥം യുക്ത്യാ തച് ഛരീരം വിമുഞ്ചതി

ശരീരതശ് ച നിർമുക്തഃ കഥം അന്യത് പ്രപദ്യതേ

4 കഥം ശുഭാശുഭേ ചായം കർമ്മണീ സ്വകൃതേ നരഃ

ഉപഭുങ്ക്തേ ക്വ വാ കർമ്മ വിദേഹസ്യോപതിഷ്ഠതി

5 [ബ്ര]

ഏവം സഞ്ചോദിതഃ സിദ്ധഃ പ്രശ്നാംസ് താൻ പ്രത്യഭാഷത
ആനപൂർവ്വേണ വാർഷ്ണേയ യഥാ തൻ മേ വചഃ ശൃണു

6 [സിദ്ധ]

ആയുഃ കീർതികരാണീഹ യാനി കർമാണി സേവതേ
ശരീരഗ്രഹണേ ഫന്യസ്തിംസ് തേഷു ക്ഷീണേഷു സർവരഃ

7 ആയുഃ ക്ഷയപരീതാത്മാ വിപരീതാനി സേവതേ

ബുദ്ധിർ വ്യാവർത്തതേ ചാസ്യ വിനാശേ പ്രത്യുപസ്ഥിതേ

8 സത്ത്വം ബലം ച കാലം ചാപ്യ അവിദിത്യാത്മനസ് തഥാ

അതിവേലം ഉപാശ്ഠാതി തൈർ വിരുദ്ധാന്യ് അനാത്മവാൻ

9 യദായം അതികഷ്ടാനി സർവാണ്യ് ഉപനിഷേവതേ

അത്യർഥം അപി വാ ഭുങ്ക്തേ ന വാ ഭുങ്ക്തേ കദാ ചന

10 ദുഷ്ടാനം വിഷമാനം ച സോ ഫന്യോന്യേന വിരോധി ച

ഗുരു വാപി സമം ഭുങ്ക്തേ നാതിജീർണേ ഫപി വാ പുനഃ

11 വ്യായാമം അതിമാത്രം വാ വ്യവായം ചോപസേവതേ

സതതം കർമ്മ ലോഭാദ് വാ പ്രാപ്തം വേഗവിധാരണം

12 രസാതിയുക്തം അന്നം വാ ദിവാ സ്വപ്നം നിഷേവതേ

അപക്വാനാഗതേ കാലേ സ്വയം ദോഷാൻ പ്രകോപയൻ

13 സ്വദോഷകോപനാദ് രോഗം ലഭതേ മരണാന്തികം

അഥ ചോദ്ബന്ധനാദീനി പരീതാനി വ്യവസൃതി

14 തസ്യ തൈഃ കാരണൈർ ജന്തോഃ ശരീരാച് ച്യവതേ യഥാ

ജീവിതം പ്രോച്യമാനം തദ് യഥാവദ് ഉപധാരയ

15 ഉഷ്ണാ പ്രകപിതഃ കായേ തീവ്രവായുസമീരിതഃ
 ശരീരം അനുപര്യേതി സർവാൻ പ്രാണാൻ രുണധി വൈ
 16 അത്യർഥം ബലവാൻ ഉഷ്ണാ ശരീരേ പരികോപിതഃ
 ഭിന്നത്തി ജീവ സ്ഥാനാനി താനി മർമാണി വിധി ച
 17 തതഃ സ വേദനഃ സദ്യോ ജീവഃ പ്രച്യവതേ ക്ഷരൻ
 ശരീരം ത്യജതേ ജന്തുശ് ചിദൃമാനേഷു മർമസു
 വേദനാഭിഃ പരീതാത്മാ തദ് വിധി ദ്വിജസത്തമ
 18 ജാതീമരണസംവിഗ്നാഃ സതതം സർവജന്തവഃ
 ദൃശ്യന്തേ സന്ത്യജന്തശ് ച ശരീരാണി ദ്വിജർഷഭ
 19 ഗർഭസക്രമണേ ചാപി മർമണാം അതിസർപണേ
 താദൃശീം ഏവ ലഭതേ വേദനാം മാനവഃ പുനഃ
 20 ഭിന്നസന്ധിർ അഥ ക്ലേദം അദ്ഭിഃ സ ലഭതേ നരഃ
 യഥാ പഞ്ചസു ഭൂതേഷു സംശ്രിതത്വം നിഗച്ഛതി
 ശൈത്യോത് പ്രകപിതഃ കായേ തീവ്രവായുസമീരിതഃ
 21 യഃ സ പഞ്ചസു ഭൂതേഷു പ്രാണാപാനേ വ്യവസ്ഥിതഃ
 സ ഗച്ഛത്യ് ഉർധ്വഗോ വായുഃ കൃച്ഛാൻ മുക്ത്വാ ശരീരിണം
 22 ശരീരം ച ജഹാത്യ് ഏവ നിരച്ഛ്യാസശ് ച ദൃശ്യതേ
 നിരച്ഛ്യാ സ നിരച്ഛ്യാസോ നിഃശ്രികോ ഗതചേതനഃ
 23 ബ്രഹ്മണാ സമ്പരിത്യക്തോ മൃത ഇത്യ് ഉച്യതേ നരഃ
 സ്ത്രോതോഭിർ ഹൈർ വിജാനാതി ഇന്ദ്രിയാർഥാഞ് ശരീരഭൃത്
 ഹൈർ ഏവ ന വിജാനാതി പ്രാണം ആഹാരസംഭവം
 24 തദൈത്രവ കരുതേ കായേ യഃ സ ജീവഃ സനാതനഃ
 തേഷാം യദ് യദ് ഭവേദ് യുക്തം സംനിപാതേ ക്വ ചിത് ക്വ ചിത്
 തത് തൻ മർമ വിജാനീഹി ശാസ്ത്രദൃഷ്ടം ഹി തത് തഥാ
 25 തേഷു മർമസു ഭിന്നേഷു തതഃ സ സമുദീരയൻ
 ആവിശ്യ ഹൃദയം ജന്തോഃ സത്ത്വം ചാശു രുണധി വൈ
 തതഃ സ ചേതനോ ജന്തുർ നാഭിജാനാതി കിം ചന
 26 തമസാ സംവൃതജ്ഞാനഃ സംവൃതേഷ് അഥ മർമസു
 സ ജീവോ നിരധിഷ്ഠാനശ് ചാവ്യതേ മാതരിശ്വനാ
 27 തതഃ സ തം മഹോച്ഛ്യാസം ദൃശം ഉച്ഛ്യാസ്യ ദാരുണം
 നിഷ്ഠാമൻ കമ്പയത്യ് ആശു തച് ചരീരം അചേതനം
 28 സ ജീവഃ പ്രച്യുതഃ കായാത് കർമഭിഃ സ്വൈഃ സമാവൃതഃ
 അങ്കിതഃ സ്വൈഃ ശൃംഭൈഃ പുണ്ണൈഃ പാപൈർ വാപ്യ് ഉപപദ്യതേ

29 ബ്രാഹ്മണാ ജ്ഞാനസമ്പന്നാ യഥാവച്ഛ്രുത നിശ്ചയാഃ
 ഇതരം കൃതപുണ്യം വാ തം വിജാനന്തി ലക്ഷണൈഃ
 30 യഥാസ കാരേ ഖദ്യോതം ലീയമാനം തതസ് തതഃ
 ചക്ഷുഷ്ണതഃ പ്രപശ്യന്തി തഥാ തം ജ്ഞാനചക്ഷുഷഃ
 31 പശ്യന്ത്യ ഏവംവിധാഃ സിദ്ധാ ജീവം ദിവ്യേന ചക്ഷുഷാ
 ച്യവന്തം ജായമാനം ച യോനീം ചാനപ്രവേശിതം
 32 തസ്യ സ്ഥാനാനി ദൃഷ്ട്യാനി ത്രിവിധാനീഹ ശാസ്ത്രതഃ
 കർമ്മഭൂമിർ ഇയം ഭൂമിർ യത്ര തിഷ്ഠന്തി ജന്തവഃ
 33 തതഃ ശ്രഭാശ്രഭം കൃത്യാ ലഭന്തേ സർവദേഹിനഃ
 ഇഹൈവോച്ചാവചാൻ ഭോഗാൻ പ്രാപ്തവന്തി സ്വകർമ്മഭിഃ
 34 ഇഹൈവാശ്രഭേ കർമ്മാ തു കർമ്മഭിർ നിരയം ഗതഃ
 അവാക്സു നിരയേ പാപോ മാനവഃ പച്യതേ ഭൃശം
 തസ്മാത് സുദുർലഭഭോ മോക്ഷ ആത്മാ രക്ഷേപ്യാ ഭൃശം തതഃ
 35 ഊർധ്വം തു ജന്തവോ ഗത്യാ യേഷു സ്ഥാനേഷ്ഠ് അവസ്ഥിതാഃ
 കീർത്യമാനാനി താനീഹ തത്ത്വതഃ സംനിബോധ മേ
 തച്ഛ്രുത്യാ നൈഷ്ഠികീം ബുദ്ധിം ബുധ്യേഥാഃ കർമ്മ നിശ്ചയാത്
 36 താരാ രൂപാണി സർവാണി യച്ഛൈതച്ഛചന്ദ്രമണ്ഡലം
 യച്ഛ വിഭ്രാജതേ ലോകേ സ്വഭാസാ സൂര്യമണ്ഡലം
 സ്ഥാനാന്യ് ഏതാനി ജാനീഹി നരാണാം പുണ്യകർമ്മണാം
 37 കർമ്മ ക്ഷയാച്ഛച തേ സർവേ ച്യവന്തേ വൈ പുനഃ പുനഃ
 തത്രാപി ച വിശേഷോ ഽസ്തി ദിവി നീചോച്ചമധ്യമഃ
 38 ന തത്രാപ്യ് അസ്തി സന്തോഷോ ദൃഷ്ട്യാ ദീപ്തതരാം ശ്രിയം
 ഇത്യ് ഏതാ ഗതയഃ സർവാഃ പൃഥക്ത്രേ സമുദീരിതാഃ
 39 ഉപപത്തിം തു ഗർഭസ്യ വക്ഷ്യാമ്യ് അഹം അതഃ പരം
 യഥാവത് താം നിഗദതഃ ശൃണുഷ്യാവഹിതോ ദിജ

അധ്യായം 18

1 [ബ്ര]

ശുഭാനാം അശുഭാനാം ച നേഹ നാശോ fസ്തി കർമ്മണം
 പ്രാപ്യ പ്രാപ്യ തു പച്യന്തേ ക്ഷേത്രം ക്ഷേത്രം തഥാ തഥാ
 2 യഥാ പ്രസൂയമാനസ് തു ഫലി ദദ്യാത് ഫലം ബഹു
 തഥാ സ്യാദ് വിപുലം പുണ്യം ശുഭേന മനസാ കൃതം
 3 പാപം ചാപി തഥൈവ സ്യാത് പാപേന മനസാ കൃതം
 പുരോധായ മനോ ഹീഹ കർമ്മണ്യ് ആത്മാ പ്രവർതതേ
 4 യഥാ കത്വ സമാദിഷ്ടം കാമമന്യൂസമാവൃതഃ
 നരോ ഗർഭം പ്രവിശതി തച് ചാപി ശൃണു ചോത്തരം
 5 ശുക്രം ശോണിതസംസൃഷ്ടം സ്ത്രിയാ ഗർഭാശയം ഗതം
 ക്ഷേത്രം കർമ്മജം ആപ്നോതി ശുഭം വാ യദി വാശുഭം
 6 സൗക്ഷ്മ്യാദ് അവ്യക്തഭാവച് ച ന സ ക്വ ചന സജ്ജതേ
 സമ്പ്രാപ്യ ബ്രഹ്മണഃ കായം തസ്സാത് തദ് ബ്രഹ്മ ശാശ്വതം
 തദ് ബീജം സർവഭൂതാനാം തേന ജീവന്തി ജന്തവഃ
 7 സ ജീവഃ സർവഗാന്ത്രാണി ഗർഭസ്യാവിശ്യ ഭാഗശഃ
 ദധാതി ചേതസാ സദ്യഃ പ്രാണസ്ഥാനേഷ് അവസ്ഥിതഃ
 തതഃ സ്നന്ദയതേ fഗാനി സ ഗർഭശ് ചേതനാനിതഃ
 8 യഥാ ഹി ലോഹനിഷ്യന്ദോ നിഷിക്കേതാ ബിംബവിഗ്രഹം
 ഉപൈതി തദ്യജ് ജാനീഹി ഗർഭേ ജീവ പ്രവേശനം
 9 ലോഹപിണ്ഡം യഥാ വഹിഃ പ്രവിശത്യ് അഭിതാപയൻ
 തഥാ ത്വം അപി ജാനീഹി ഗർഭേ ജീവോപപാദനം
 10 യഥാ ച ദീപഃ ശരണം ദീപ്യമാനഃ പ്രകാശയേത്
 ഏവം ഏവ ശരീരാണി പ്രകാശയതി ചേതനാ
 11 യദ് യച് ച ക്ഷതേ കർമ്മ ശുഭം വാ യദി വാശുഭം
 പൂർവദേഹകൃതം സർവം അവശ്യം ഉപഭജ്യതേ
 12 തതസ് തത് ക്ഷീയതേ ചൈവ പുനസ് ചാന്യത് പ്രചീയതേ
 യാവത് തൻ മോക്ഷയോഗസ്ഥം ധർമ്മം നൈവാവബുധ്യതേ
 13 തത്ര ധർമ്മം പ്രവക്ഷ്യാമി സുഖീ ഭവതി യേന വൈ
 ആവർത്തമാനോ ജാതീഷു തഥാന്യോന്യാസു സത്തമ
 14 ദാനം വ്രതം ബ്രഹ്മചര്യം യഥോക്തവ്രതധാരണം
 ദമഃ പ്രശാന്തതാ ചൈവ ഭൂതാനാം ചാനുകമ്പനം
 15 സംയമശ് ചാന്തശംസ്യാം ച പരസ്യാദാന വർജനം

വ്യലീകാനാം അകരണം ഭൂതാനാം യത്ര സാ ഭൂവി
 16 മാതാപിത്രോൾ ച ശുശ്രൂഷാ ദേവതാതിഥിപൂജനം
 ഗുരു പൂജാ ഘൃണാ ശൗചം നിത്യം ഇന്ദ്രിയസംയമഃ
 17 പ്രവർതനം ശുഭാനാം ച തത് സതാം വൃത്തം ഉച്യതേ
 തതോ ധർമ്മഃ പ്രഭവതി യഃ പ്രജാഃ പാതി ശാശ്വതീഃ
 18 ഏവം സത്യ സദാ പശ്യേത് തത്ര ഹ്യ് ഏഷാ യുവാ സ്ഥിതിഃ
 ആചാരോ ധർമ്മം ആചഷ്ടേ യസ്മിൻ സന്തോ വ്യവസ്ഥിതാഃ
 19 തേഷു തദ് ധർമ്മനിക്ഷിപ്തം യഃ സ ധർമ്മഃ സനാതനഃ
 യസ് തം സമഭിപദ്യേത ന സ ദുർഗതിം ആപ്നോത്
 20 അതോ നിയമ്യതേ ലോകഃ പ്രമുഹ്യ ധർമ്മവർത്തസു
 യസ് തു യോഗീ ച മുക്തശ് ച സ ഏതേദ്യോ വിശിഷ്യതേ
 21 വർത്തമാനസ്യ ധർമ്മേണ പുരുഷസ്യ യഥാത്ഥാ
 സംസാരതാരണം ഹ്യ് അസ്യ കാലേന മഹതാ ഭവേത്
 22 ഏവം പൂർവക്രതം കർമ്മ സർവോ ജന്തുർ നിഷേവതേ
 സർവം തത് കാരണം യേന നികൃതോ ിയം ഇഹാഗതഃ
 23 ശരീരഗ്രഹണം ചാസ്യ കേന പൂർവം പ്രകൽപിതം
 ഇത്യ് ഏവം സംശയോ ലോകേ തച് ച വക്ഷ്യാമ്യ് അതഃ പരം
 24 ശരീരം ആത്മനഃ കൃത്യാ സർവഭൂതപിതാമഹഃ
 ഞ്ഞലോക്യം അസൃജദ് ബ്രഹ്മാ കൃത്സ്തം സ്ഥാവരജംഗമം
 25 തതഃ പ്രധാനം അസൃജച് ചേതനാ സാ ശരീരിണാം
 യയാ സർവം ഇദം വ്യാപ്തം യാം ലോകേ പരമാം വിദുഃ
 26 ഇഹ തത് ക്ഷരം ഇത്യ് ഉക്തം പരം ത് അമൃതം അക്ഷരം
 ത്രയാണാം മിഥുനം സർവം ഏകൈകസ്യ പൃഥക് പൃഥക്
 27 അസൃജത് സർവഭൂതാനി പൂർവസൃഷ്ടഃ പ്രജാപതിഃ
 സ്ഥാവരാണി ച ഭൂതാനി ഇത്യ് ഏഷാ പൗർവികീ ശ്രുതിഃ
 28 തസ്യ കാലപരീമാണം അകരോത് സ പിതാമഹഃ
 ഭൂതേഷു പരിവൃത്തിം ച പുനർ ആവൃത്തിം ഏവ ച
 29 യഥാത്ര കശ് ചിൻ മേധാവി ദൃഷ്ടാത്ഥാ പൂർവജന്മനി
 യത് പ്രവക്ഷ്യാമി തത് സർവം യഥാവദ് ഉപപദ്യതേ
 30 സുഖദുഃഖേ സദാ സമ്യഗ് അനിത്യേ യഃ പ്രപശ്യതി
 കായം ചാമേധ്യ സംഘാതം വിനാശം കർമ്മ സംഹിതം
 31 യച് ച കിം ചിത് സുഖം തച് ച സർവം ദുഃഖം ഇതി സ്മരൻ
 സംസാരസാഗരം ഘോരം തരിഷ്യതി സുദുസ്തരം

32 ജാതീ മരണരോഗൈശ്ച സമാവിഷ്ടഃ പ്രധാനവിത്
ചേതനാവത്സു ചൈതന്യം സമം ഭൂതേഷു പശ്യതി
33 നിർവിദ്യതേ തതഃ കൃത്സ്നം മാർഗമാണഃ പരം പദം
തസ്യോപദേശം വക്ഷ്യാമി യാഥാതഥ്യേന സത്തമ
34 ശാശ്വതസ്യാവ്യയസ്യാഥ പദസ്യ ജ്ഞാനം ഉത്തമം
പ്രോച്യമാനം മയാ വിപ്ര നിബോധേദം അശേഷതഃ

അധ്യായം 19

1 [ബ്ര]

യഃ സ്യാദ് ഏകായനേ ലീനസ് തുഷ്ണിം കിം ചിദ് അചിന്തയൻ
പൂർവം പൂർവം പരിത്യജ്യ സ നിരാരംഭകോ ഭവേത്

2 സർവമിത്രഃ സർവസഹഃ സമരഭക്തോ ജിതേന്ദ്രിയഃ
വ്യപേതഭയമന്യൂശ് ച കാമഹാ മുച്യതേ നരഃ

3 ആത്മവത് സർവഭൂതേഷു യശ് ചരേൻ നിയതഃ ശുചിഃ
അമാനീ നിരഭീമാനഃ സർവതോ മുക്ത ഏവ സഃ

4 ജീവിതം മരണം ചോഭേ സുഖദുഃഖേ തഥൈവ ച
ലാഭാലാഭേ പ്രിയ ദ്രേഷ്യേ യഃ സമഃ സ ച മുച്യതേ

5 ന കസ്യ ചിത് സ്പഹയതേ നാവജാനാതി കിം ചന
നിർദ്വന്ദ്വോ വീതരാഗാത്മാ സർവതോ മുക്ത ഏവ സഃ

6 അനമിത്രോ ഫിന്ദ നിർബന്ധൂർ അനപത്യശ് ച യഃ ക്വ ചിത്
ത്യക്തധർമ്മാർഥകാമശ് ച നിരാകാങ്ഷീ സ മുച്യതേ

7 നൈവ ധർമ്മീ ന ചാധർമ്മീ പൂർവോപചിതഹാ ച യഃ
ധാതുക്ഷയപ്രശാന്താത്മാ നിർദ്വന്ദ്വഃ സ വിമുച്യതേ

8 അകർമാ ചാവികാങ്ഷശ് ച പശ്യന്ത് ജഗദ് അശാശ്വതം
അസ്വസ്ഥം അവശം നിത്യം ജന്മ സംസാരമോഹിതം

9 വൈരാഗ്യ ബുദ്ധിഃ സതതം താപദോഷവ്യപേക്ഷകഃ
ആത്മബന്ധവിനിർമോക്ഷം സ കരോത്യ് അചിരാദ് ഇവ

10 അഗന്ധ രസം അസ്സർശം അശബ്ദം അപരിഗ്രഹം
അരൂപം അനഭിജ്ഞേയം ദൃഷ്ട്യാത്മാനം വിമുച്യതേ

11 പഞ്ച ഭൂതഗുണൈർ ഹീനം അമൂർതി മദലേപകം
അഗുണം ഗുണഭോക്താരം യഃ പശ്യതി സ മുച്യതേ

12 വിഹായ സർവസങ്കൽപാൻ ബുദ്ധ്യാ ശാശീര മാനസാൻ
ശനൈർ നിർവാണം ആപ്നോതി നിരിന്ധന ഇവാനലഃ

13 വിമുക്തഃ സർവസംസ്കാരൈസ് തതോ ബ്രഹ്മ സനാതനം
പരം ആപ്നോതി സംശാന്തം അചലം ദിവ്യം അക്ഷരം

14 അതഃ പരം പ്രവക്ഷ്യാമി യോഗശാസ്ത്രം അനന്തമം
യജ് ജ്ഞാത്യാ സിദ്ധം ആത്മാനം ലോകേ പശ്യന്തി യോഗിനഃ

15 തസ്യോപദേശം പശ്യാമി യഥാവത് തൻ നിബോധ മേ
യൈർ ദ്വാദശൈഃ ചാരയൻ നിത്യം പശ്യത്യ് ആത്മാനം ആത്മനി

16 ഇന്ദ്രിയാണി തു സംഹൃത്യ മന ആത്മനി ധാരയേത്

തീവ്രം തപ്തം തപഃ പൂർവം തതോ യോജ്ഞം ഉപക്രമേത്
 17 തപസീ ത്യക്തസങ്കൽപോ ദംഭാഹങ്കാരവർജിതഃ
 മനീഷീ മനസാ വിപ്രഃ പശ്യത്യ് ആത്മാനം ആത്മനി
 18 സ ചേച്ഛ് ഛേദത്യ് അയം സാധുർ യോജ്ഞം ആത്മാനം ആത്മനി
 തത ഏകാന്തശീലഃ സ പശ്യത്യ് ആത്മാനം ആത്മനി
 19 സംയതഃ സതതം യുക്ത ആത്മവാൻ വിജിതേന്ദ്രിയഃ
 തഥായം ആത്മനാത്മാനം സാധു യുക്തഃ പ്രപശ്യതി
 20 യഥാ ഹി പുരുഷഃ സ്വപ്നേ ദൃഷ്ട്യാ പശ്യത്യ് അസാവ് ഇതി
 തഥാരൂപം ഇവാത്മാനം സാധു യുക്തഃ പ്രപശ്യതി
 21 ഇഷീകാം വാ യഥാ മുഞ്ജാത് കശ് ചിൻ നിർഹൃത്യ ദർശയേത്
 യോഗീ നിഷ്കൃഷ്ടം ആത്മാനം യഥാ സമ്പശ്യതേ തനൗ
 22 മുഞ്ജം ശരീരം തസ്മാഹുർ ഇഷീകാം ആത്മനി ശ്രിതാം
 ഏതൻ നിദർശനം പ്രോക്തം യോഗവിദ്ഭിർ അന്തതമം
 23 യദാ ഹി യുക്തം ആത്മാനം സമ്യക് പശ്യതി ദേഹഭൃത്
 തദാസ്യ നേശതേ കശ് ചിത് ഞൈലോക്യസ്യാപി യഃ പ്രഭുഃ
 24 അന്യോന്യാശ് ചൈവ തനവോ യഥേഷ്ടം പ്രതിപദ്യതേ
 വിനിവൃത്യ ജരാമൃത്യു ന ഹൃഷ്യതി ന ശോചതി
 25 ദേവാനാം അപി ദേവത്വം യുക്തഃ കാരയതേ വശീ
 ബ്രഹ്മ ചാവ്യയം ആപ്നോതി ഹിത്വാ ദേഹം അശാശ്വതം
 26 വിനശ്യത്ഷ്ഠ് അപി ലോകേഷു ന ഭയം തസ്യ ജായതേ
 ക്ലിശ്യമാനേഷു ഭൂതേഷു ന സ ക്ലിശ്യതി കേന ചിത്
 27 ദുഃഖശോകമയൈർ ഘോരൈഃ സംഗസ്നേഹ സമുദ്ഭവൈഃ
 ന വിചാല്യേത യുക്താത്മാ നിസ്സഹഃ ശാന്തമാനസഃ
 28 നൈനം ശസ്താണി വിധ്യന്തേ ന മൃത്യുശ് ചാസ്യ വിദ്യതേ
 നാതഃ സുഖതരം കിം ചിത് ലോകേ ക്വ ചന വിദ്യതേ
 29 സമ്യഗ് യുക്ത്വാ യദാത്മാനം ആത്മയ് ഏവ പ്രപശ്യതി
 തദൈവ ന സ്പഹയതേ സാക്ഷാദ് അപി ശതക്രതോഃ
 30 നിർവേദസ് തു ന ഗന്തവ്യോ യുജ്ജാനേന കഥം ചന
 യോഗം ഏകാന്തശീലസ് തു യഥാ യുജ്ജീത തച് ഛൗഢം
 31 ദൃഷ്ട്വപൂർവാ ദിശം ചിന്ത്യ യസ്മിൻ സംനിവസേത് പുരേ
 പുരസ്യാഭ്യന്തരേ തസ്യ മനശ് ചായം ന ബാഹ്യതഃ
 32 പുരസ്യാഭ്യന്തരേ തിഷ്ഠൻ യസ്മിൻ ആവസഥേ വസേത്
 തസ്മിൻ ആവസഥേ ധാര്യം സ ബാഹ്യാഭ്യന്തരം മനഃ

33 പ്രചിന്യാവസഥം കൃത്സം യസ്തിൻ കായേ ിവതിഷ്ഠതേ
 തസ്തിൻ കായേ മനശ് ചാര്യം ന കഥം ചന ബാഹുതഃ
 34 സംനിയമ്യേന്ദ്രിയഗ്രാമം നിർഘോഷേ നിർജ്ജനേ വനേ
 കായം അഭ്യന്തരം കൃത്സം ഏകാഗ്രഃ പരിചിന്തയേത്
 35 ദന്താംസ് താലു ച ജീഹ്വാം ച ഗലം ഗ്രീവാം തഥൈവ ച
 ഹൃദയം ചിന്തയേച് ചാപി തഥാ ഹൃദയബന്ധനം
 36 ഇത്യ് ഉക്തഃ സ മയാ ശിഷ്യോ മേധാവി മധുസൂദന
 പപ്രച്ഛ പുനർ ഏവേമം മോക്ഷധർമ്മം സുദുർവചം
 37 ഭൂക്തം ഭൂക്തം കഥം ഇദം അന്നം കോഷേ വിപച്യതേ
 കഥം രസത്വം വ്രജതി ശോണിതം ജായതേ കഥം
 തഥാ മാംസം ച മേദശ് ച സ്നായ് അസ്മിനി ച പോഷതി
 38 കഥം ഏതാനി സർവാണി ശരീരാണി ശരീരിണാം
 വർധതേ വർധമാനസ്യ വർധതേ ച കഥം ബലം
 നിരോജസാം നിഷ്ഠമണം മലാനാം ച പൃഥക് പൃഥക്
 39 കതോ വായം പ്രശ്വസിതി ഉച്ഛ്വസിത്യ് അപി വാ പുനഃ
 കം ച ദേശം അധിഷ്ഠായ തിഷ്ഠത്യ് ആത്മായം ആത്മനി
 40 ജീവഃ കായം വഹതി ചേച് ചേഷ്ടയാനഃ കലേവരം
 കിം വർണം കീദൃശം ചൈവ നിവേശയതി വൈ മനഃ
 യാഥാതഥ്യേന ഭഗവൻ വജ്രം അർഹസി മേ ിനഘ
 41 ഇതി സമ്പരിപൃഷ്ടോ ിഹം തേന വിപ്രേണ മാധവ
 പ്രത്യബ്രുവം മഹാബാഹോ യഥാ ശ്രുതം അരിന്ദമ
 42 യഥാ സ്വകോഷേ പ്രക്ഷിപ്യ കോഷം ഭാഞ്യ മനാ ഭേവത്
 തഥാ സ്വകായേ പ്രക്ഷിപ്യ മനോ ദ്വാദൈർ അനിശ്ചലൈഃ
 ആത്മാനം തത്ര മാർഗേത പ്രമാദം പരിവർജയേത്
 43 ഏവം സതതം ഉദ്യുക്തഃ പ്രീതാത്മാ നചിരാദ് ഇവ
 ആസാദയതി തദ് ബ്രഹ്മ യദ് ദൃഷ്ട്വാ സ്യാത് പ്രധാനവിത്
 44 ന ത് അസൗ ചക്ഷുഷാ ഗ്രാഹ്യോ ന ച സർവൈർ അപീന്ദ്രിയൈഃ
 മനസൈവ പ്രദീപേന മഹാൻ ആത്മനി ദൃശ്യതേ
 45 സർവതഃ പാണിപാദം തം സർവതോ ിക്ഷിശിരോമുഖം
 ജീവോ നിഷ്ഠാന്തം ആത്മാനം ശരീരാത് സമ്പ്രപശ്യതി
 46 സ തദ് ഉത്സൃജ്യ ദേഹം സ്വം ധാരയൻ ബ്രഹ്മ കേവലം
 ആത്മാനം ആലോകയതി മനസാ പ്രഹസന് ഇവ
 47 ഇദം സർവരഹസ്യം തേ മയോക്തം ദ്വിജസത്ഥമ

ആപുച്ഛേ സാധയിഷ്യാമി ഗച്ഛ ശിഷ്യയഥാസുഖം
48 ഇത്യ ഉക്തഃ സ തദാ കൃഷ്ണ മയാ ശിഷ്യോ മഹാതപഃ
അഗച്ഛത യഥാകാമം ബ്രാഹ്മണസ് ഛിന്നസംശയഃ

49 [വാ]

ഇത്യ ഉക്ത്വാ സ തദാ വാക്യം മാം പാർഥ ദ്വിജപുംഗവഃ
മോക്ഷധർമാശ്രിതഃ സമ്യക് തത്രൈവാനന്തരധീത
50 കച് ചിദ് ഏതത് ത്വയാ പാർഥ ശ്രുതം ഏകാഗ്രചേതസാ
തദാപി ഹി മഥസ്ഥസ് ത്വം ശ്രുതവാൻ ഏതദ് ഏവ ഹി
51 നൈതത് പാർഥ സുവിജേണയം വ്യാമിശ്രേണേതി മേ മതിഃ
നരേണാകൃത സഞ്ജ്ഞേന വിദഗ്ധേനാകൃതാത്മനാ
52 സുരഹസ്യം ഇദം പ്രോക്തം ദേവാനാം ഭരതർഷഭ
കച് ചിൻ നേദം ശ്രുതം പാർഥ മർത്യേനാന്യേന കേന ചിത്
53 ന ഹ്യ ഏതച് ശ്രോതും അർഹോ ിന്യോ മനുഷ്യസ് ത്വം ജതേ ിനഘ
നൈതദ് അദ്യ സുവിജേണയം വ്യാമിശ്രേണാന്തർ ആത്മനാ
54 ക്രിയാവദ്ഭിർ ഹി കൗന്തേയ ദേവലോകഃ സമാവൃതഃ
ന ചൈതദ് ഇഷ്ടം ദേവാനാം മർത്യൈ ത്രൂപനിവർതനം
55 പരാ ഹി സാ ഗതിഃ പാർഥ യത് തദ് ബ്രഹ്മ സനാതനം
യത്രാമൃതതം പ്രാപ്നോതി ത്യക്ത്വാ ദുഃഖം സദാ സുഖി
56 ഏവം ഹി ധർമം ആസ്ഥായ യോ ിപി സ്യഃ പാപയോനയഃ
സ്ത്രീയോ വൈശ്യാസ് തഥാ ശൂദ്രാസ് തേ ിപി യാന്തി പരാം ഗതിം
57 കിം പുനർ ബ്രാഹ്മണാഃ പാർഥ ക്ഷത്രിയാ വാ ബഹുശ്രുതാഃ
സ്വധർമമരതയോ നിത്യം ബ്രഹ്മലോകപരായണാഃ
58 ഹേതുച്ഛച്ഛൈതദ് ഉദ്ദിഷ്ടം ഉപായാശ് ചാസ്യ സാധനേ
സിദ്ധേഃ ഫലം ച മോക്ഷശ് ച ദുഃഖസ്യ ച വിനിർണ്ണയഃ
അതഃ പരം സുഖം ത്വ് അന്യത് കിം ന സ്യാദ് ഭരതർഷഭ
59 ശ്രുതവാൻ ശ്രദധാനശ് ച പരാക്രാന്തശ് ച പാണ്ഡവ
യഃ പരിത്യജതേ മർത്യോ ലോകതന്ത്രം അസാരവത്
ഏതൈർ ഉപായൈഃ സ ക്ഷിപ്രം പരാം ഗതിം അവാപ്സയാത്
60 ഏതാവദ് ഏവ വക്തവ്യം നാന്തോ ഭൂയോ ിസ്ത്രി കിം ചന
ഷൺ മാസാൻ നിത്യയുക്തസ്യ യോഗഃ പാർഥ പ്രവർതതേ

അധ്യായം 20

1 [വാ]

അത്രാപ്യ് ഉദാഹരന്തീമം ഇതിഹാസം പുരാതനം
 ദമ്പത്യോഃ പാർഥ സംവാദം അഭയം നാമ നാമതഃ
 2 ബ്രാഹ്മണീ ബ്രാഹ്മണം കം ചിജ്ജ്ജ്ഞാനവിജ്ഞാനപാരശം
 ദൃഷ്ട്വാ വിവിക്ത ആസീനം ഭാര്യാ ഭർതാരം അബ്രുവീത്
 3 കം ന ലോകം ഗമിഷ്യാമി ത്യാം അഹം പതിം ആശ്രിതാ
 ന്യസ്തകർമാണം ആസീനം കീനാശം അവിചക്ഷണം
 4 ഭാര്യോഃ പതികൃതാംൽ ലോകാൻ ആപ്ലവന്തിതി നഃ ശ്രൂതം
 ത്യാം അഹം പതിം ആസാദ്യ കാം ഗമിഷ്യാമി വൈ ഗതിം
 5 ഏവം ഉക്തഃ സ ശാന്താത്മാ താം ഉവാച ഹസന്ത് ഇവ
 സുഭഗേ നാഭ്യസുയാമി വാക്യസ്യാസ്യ തവാനഘേല
 6 ഗ്രാഹ്യം ദൃശ്യം ച ശ്രാവ്യം ച യദ് ഇദം കർമ്മ വിദ്യതേ
 ഏതദ് ഏവ വ്യവസ്യാന്തി കർമ്മ കർമ്മേതി കർമ്മിണഃ
 7 മോഹം ഏവ നിയച്ഛന്തി കർമ്മണാ ജ്ഞാനവർജ്ജിതാഃ
 നൈഷ്ഠർമ്യം ന ച ലോകേ ിസ്തീൻ മൗർത്തം ഇത്യ് ഉപലഭ്യതേ
 8 കർമ്മണാ മനസാ വാചാ ശ്രഭം വാ യദി വാശ്രഭം
 ജന്മാദി മൂർതി ഭേദാനാം കർമ്മ ഭൂതേഷു വർത്തതേ
 9 രക്ഷോഭിർ വധ്യമാനേഷു ദൃശ്യദ്രവ്യേഷു കർമ്മസു
 ആത്മസ്ഥം ആത്മനാ തേന ദൃഷ്ടം ആയതനം മയാ
 10 യത്ര തദ് ബ്രഹ്മ നിർദ്വന്ദ്വം യത്ര സോമഃ സഹാഗ്നിനാ
 വ്യവായം കരുതേ നിത്യം ധീരോ ഭൂതാനി ധാരയൻ
 11 യത്ര ബ്രഹ്മാദയോ യുക്താസ് തദ് അക്ഷരം ഉപാസതേ
 വിദ്വാൻസഃ സുവ്രതാ യത്ര ശാന്താത്മാനോ ജിതേന്ദ്രിയാഃ
 12 പ്രാണേന ന തദ് ആലേലയം ന തദ് ആദ്യം ച ജിഹ്വയാ
 സ്സർശേന ച ന തത് സ്പൃശ്യം മനസാ ത് ഏവ ഗമ്യതേ
 13 ചക്ഷുഷാ ന വിഷഹ്യം ച യത് കിം ചിച് ശ്രവണാത് പരം
 അഗന്ധം അരസ സ്സർശം അരൂപാശബ്ദം അവ്യയം
 14 യതഃ പ്രവർത്തതേ തന്ത്രം യത്ര ച പ്രതിതിഷ്ഠതി
 പ്രാണോ ിപാനഃ സമാനശ് ച വ്യാനശ് ചോദാന ഏവ ച
 15 തത ഏവ പ്രവർത്തന്തേ തം ഏവ പ്രവിശന്തി ച
 സമാനവ്യാനയോർ മധ്യേ പ്രാണാഹാനൗ വിചേരതഃ
 16 തസ്മിൻ സുപ്തേ പ്രലീയേതേ സമാനോ വ്യാന ഏവ ച

അപാന പ്രാണയോർ മധ്യേ ഉദാനോ വ്യാപ്യ തിഷ്ഠതി
 തസ്താച്ഛരയാനം പുരുഷം പ്രാണാപാനൗ ന മുഞ്ചതഃ
 17 പ്രാണാൻ ആയമ്യതേ യേന തദ് ഉദാനം പ്രചക്ഷതേ
 തസ്താത് തപോ വ്യവസൃന്തി തദ് ഭവം ബ്രഹ്മവാദിനഃ
 18 തേഷാം അന്യോന്യഭക്ഷാണാം സർവേഷാം ദേവ ചാരിണാം
 അഗ്നിർ വൈശ്വാനരോ മധ്യേ സപ്തധാ വിഹിതോ ിന്തരാ
 19 ഘ്രാണം ജീഹ്വാ ച ചക്ഷുശ് ച ത്വക് ച ശ്രോത്രം ച പഞ്ചമം
 മനോ ബുദ്ധിശ് ച സപ്തൈതാ ജീഹ്വാ വൈശ്വാനരാർചിഷഃ
 20 ഘ്രേയം പേയം ച ദൃശ്യം ച സ്പൃശ്യം ശ്രവ്യം തഥൈവ ച
 മന്തവ്യം അഥ ബോദ്ധവ്യം താഃ സപ്ത സമിയോ മമ
 21 ഘ്രാതാ ഭക്ഷയിതാ ദൃഷ്ട്വാ സ്പ്രഷ്ട്വാ ശ്രോതാ ച പഞ്ചമഃ
 മന്താ ബോദ്ധാ ച സപ്തൈതേ ഭവന്തി പരമർത്വിജഃ
 22 ഘ്രേയേ പേയേ ച ദേശ്യേ ച സ്പൃശ്യേ ശ്രവ്യേ തഥൈവ ച
 ഹവിഷ്യ് അഗ്നിഷ്യ ഹോതാരഃ സപ്തധാ സപ്ത സപ്തസു
 സമ്യക് പ്രക്ഷിപ്യ വിദ്വാംസോ ജനയന്തി സ്വയോനിഷ്യ
 23 പൃഥിവീ വായുർ ആകാശം ആപോ ജ്യോതിശ് ച പഞ്ചമം
 മനോ ബുദ്ധിശ് ച സപ്തൈത യോനിർ ഇത്യ് ഏവ ശബ്ദിതാഃ
 24 ഹവിർ ഭൂതാ ഗുണാഃ സർവേ പ്രവിശന്ത്യ് അഗ്നിജം മുഖം
 അന്തർ വാസം ഉഷിത്വാ ച ജായന്തേ സ്വാസു യോനിഷ്യ
 തത്രൈവ ച നിരുധ്യന്തേ പ്രലയേ ഭൂതഭാവനേ
 25 തതഃ സഞ്ജായതേ ഗന്ധസ് തതഃ സഞ്ജായതേ രസഃ
 തതഃ സഞ്ജായതേ രൂപം തതഃ സ്പർശോ ിഭിജായതേ
 26 തതഃ സഞ്ജായതേ ശബ്ദഃ സംശയസ് തത്ര ജായതേ
 തതഃ സഞ്ജായതേ നിഷ്ഠാ ജന്മൈതത് സപ്തധാ വിദുഃ
 27 അനേനൈവ പ്രകാരേണ പ്രഗൃഹീതം പുരാതനൈഃ
 പൂർണാഹുതിഭിർ ആപൂർണാസ് തേ ിഭിപൂര്യന്തി തേജസാ

അധ്യായം 21

1 [ബ്ര]

അത്രാപ്യ് ഉദാഹരന്തിമം ഇതിഹാസം പുരാതനം
 നിബോധ ദശ ഹോതുണാം വിധാനം ഇഹ യാദൃശം
 2 സർവം ഏവാത്ര വിജേന്തയം ചിത്തം ജ്ഞാനം അവേക്ഷതേ
 രേതഃ ശരീരഭ്യത് കായേ വിജ്ഞാതാ തു ശരീരഭ്യത്
 3 ശരീരഭ്യദ് ഗാർഹപത്യസ് തസ്മാദ് അന്യഃ പ്രണീയതേ
 തതശ് ചാഹവനീയസ് തു തസ്മിൻ സങ്ക്ഷിപ്യതേ ഹവിഃ
 4 തതോ വാചസ്പതിർ ജജേന്ത സമാനഃ പര്യവേക്ഷതേ
 രൂപം ഭവതി വൈ വ്യക്തം തദ് അനുദ്രവതേ മനഃ
 5 [ബ്രാഹ്മണീ]

കസ്മാദ് വാഗ് അഭവത് പൂർവം കസ്മാത് പശ്യാൻ മനോ ദഭവത്
 മനസാ ചിന്തിതം വാക്യം യദാ സമഭിപദ്യതേ
 6 കേന വിജ്ഞാനയോഗേന മതിശ് ചിത്തം സമാസ്മിതാ
 സമൂന്നിതാ നാധ്യഗച്ഛത് കോ വൈനാം പ്രതിഷേധതി

7 [ബ്ര]

താം അപാനഃ പതിർ ഭൂത്യാ തസ്മാത് പ്രേഷ്യത്യ് അപാനതാം
 താം മതിം മനസഃ പ്രാഹുർ മനസ് തസ്മാദ് അവേക്ഷതേ
 8 പ്രശ്നം തു വാൻ മനസോർ മാം യസ്മാത് ത്വം അനുപ്ലച്ഛസി
 തസ്മാത് തേ വർതയിഷ്യാമി തയോർ ഏവ സമാഹവയം
 9 ഉഭേ വാൻ മനസീ ഗത്യാ ഭൂതാന്മാനം അപ്ലച്ഛതാം
 ആവയോഃ ശ്രേഷ്ഠം ആചക്ഷ്യ ചിന്ധി നൗ സംശയം വിഭോ
 10 മന ഇത്യ് ഏവ ഭഗവാംസ് തദാ പ്രാഹ സരസ്വതീം
 അഹം വൈ കാമധ്യക് തുഭ്യം ഇതി തം പ്രാഹ വാഗ് അഥ
 11 സ്ഥാവരം ജംഗമം ചൈവ വിധ്യ് ഉഭേ മനസീ മമ
 സ്ഥാവരം മത്സകാശേ വൈ ജംഗമം വിഷയേ തവ
 12 യസ് തു തേ വിഷയം ഗച്ഛേൻ മന്ത്രോ വർണഃ സ്വരോ ഫപി വാ
 തൻ മനോ ജംഗമം നാമ തസ്മാദ് അസി ഗരീയസീ
 13 യസ്മാദ് അസി ച മാ വോചഃ സ്വയം അഭ്യേത്യ ശോഭനേ
 തസ്മാദ് ഉച്ഛ്യാസം ആസാദ്യ ന വക്ഷ്യസി സരസ്വതി
 14 പ്രാണാപാനാന്തരേ ദേവീ വാഗ് വൈ നിത്യം സ്മ തിഷ്ഠതി
 പ്രേദ്യമാണാ മഹാഭാഗേ വിനാ പ്രാണം അപാനതി
 പ്രജാപതിം ഉപാധാവത് പ്രസീദ ഭഗവന് ഇതി

15 തതഃ പ്രാണഃ പ്രാദുരഭ്രൂദ് വാചം ആപ്യായയൻ പുനഃ
 തമാദ് ഉച്ഛ്വാസം ആസാദ്യ ന വാഗ് വദതി കർഹി ചിത്
 16 ഘോഷിണീ ജാതനിർഘോഷാ നിത്യം ഏവ പ്രവർതതേ
 തയോർ അപി ച ഘോഷിണ്യോർ നിർഘോഷൈവ ഗരീയസി
 17 ഗൗർ ഇവ പ്രസ്രവത്യ് ഏഷാ രസം ഉത്തമശാലിനീ
 സതതം സ്യന്തേ ഹ്യ് ഏഷാ ശാശ്വതം ബ്രഹ്മവാദിനീ
 18 ദിവ്യാദിവ്യ പ്രഭാവേന ഭാരതീ ഗൗഃ ശ്രുചിസ്മിതേ
 ഏതയോർ അന്തരം പശ്യ സൂക്ഷ്മയോഃ സ്യന്മാനയോഃ
 19 അന്തപന്നേഷു വാക്യേഷു ചോദ്യമാനാ സിന്ധുക്ഷയാ
 കിം ന പൂർവം തതോ ദേവീ വ്യാജഹാര സരസ്വതീ
 20 പ്രാണേന യാ സംഭവതേ ശരീരേഃ പ്രാണാദ് അപാനന്ത്രതിപദ്യതേ ച
 ഉദാന ഭൂതാ ച വിസൃജ്യ ദേഹംഃ വ്യാനേന സർവം ദിവം ആവൃണോതി
 21 തതഃ സമാനേ പ്രതിതിഷ്ഠതീഹഃ ഇത്യ് ഏവ പൂർവം പ്രജജൽപ ചാപി
 തസ്മാൻ മനഃ സ്ഥാവരത്യാദ് വിശിഷ്ടംഃ തഥാ ദേവീ ജംഗമത്യാദ് വിശിഷ്ടാ

അധ്യായം 22

1 [ബ്ര]

അത്രാപ്യ് ഉദാഹരന്തിമം ഇതിഹാസം പുരാതനം
 സുഭഗേ സപ്ത ഹോതുണാം വിധാനം ഇഹ യാദൃശം
 2 പ്രാണം ചക്ഷുശ് ച ജിഹ്വാ ച ത്വക് ശ്രോത്രം ചൈവ പഞ്ചമം
 മനോ ബുദ്ധിശ് ച സപ്തൈതേ ഹോതാരഃ പൃഥഗ് ആശ്രിതാഃ
 3 സുക്ഷേപ്തവകാശേ സന്തസ് തേ ന പശ്യന്തീതരേതരം
 ഏതാൻ വൈ സപ്ത ഹോതുസ് ത്വം സ്വഭാവദ് വിദ്ധി ശോഭനേ

4 [ബ്രാഹ്മണീ]

സുക്ഷേപ്തവകാശേ സന്തസ് തേ കഥം നാന്യോന്യ ദർശിനഃ
 കഥം സ്വഭാവാ ഭഗവന് ഏതദ് ആചക്ഷ്യ മേ വിഭോ

5 [ബ്ര]

ഗുണാജ്ഞാനം അവിജ്ഞാനം ഗുണി ജ്ഞാനം അഭിജ്ഞതാ
 പരസ്പരഗുണാൻ ഏതേ ന വിജാനന്തി കർഹി ചിത്
 6 ജിഹ്വാ ചക്ഷുസ് തഥാ ശ്രോത്രം ത്വന്മനോ ബുദ്ധിർ ഏവ ച
 ന ഗന്ധാൻ അധിഗച്ഛന്തി പ്രാണസ് താൻ അധിഗച്ഛന്തി
 7 പ്രാണം ചക്ഷുസ് തഥാ ശ്രോത്രം ത്വന്മനോ ബുദ്ധിർ ഏവ ച
 ന രസാൻ അധിഗച്ഛന്തി ജിഹ്വാ താൻ അഭിലച്ഛന്തി
 8 പ്രാണം ജിഹ്വാ തഥാ ശ്രോത്രം ത്വന്മനോ ബുദ്ധിർ ഏവ ച
 ന രൂപാന്യ് അധിഗച്ഛന്തി ചക്ഷുസ് താന്യ് അധിഗച്ഛന്തി
 9 പ്രാണം ജിഹ്വാ ച ചക്ഷുശ് ച ശ്രോത്രം ബുദ്ധിർ മനസ് തഥാ
 ന സ്പർശാൻ അധിഗച്ഛന്തി ത്വക് ച താൻ അധിഗച്ഛന്തി
 10 പ്രാണം ജിഹ്വാ ച ചക്ഷുശ് ച ത്വന്മനോ ബുദ്ധിർ ഏവ ച
 ന ശബ്ദാൻ അധിഗച്ഛന്തി ശ്രോത്രം താൻ അധിഗച്ഛന്തി
 11 പ്രാണം ജിഹ്വാ ച ചക്ഷുശ് ച ത്വക് ശ്രോത്രം ബുദ്ധിർ ഏവ ച
 സംശയാൻ നാധിഗച്ഛന്തി മനസ് താൻ അധിഗച്ഛന്തി
 12 പ്രാണം ജിഹ്വാ ച ചക്ഷുശ് ച ത്വക് ശ്രോത്രം മന ഏവ ച
 ന നിഷ്ഠാം അധിഗച്ഛന്തി ബുദ്ധിസ് താം അധിഗച്ഛന്തി
 13 അത്രാപ്യ് ഉദാഹരന്തിമം ഇതിഹാസം പുരാതനം
 ഇന്ദ്രിയാണാം ച സംവാദം മനസശ് ചൈവ ഭാമിനി
 14 [മനസ്]

ന പ്രാതി മാം ഋതേ പ്രാണം രസം ജിഹ്വാ ന ബുധ്യതേ
 രൂപം ചക്ഷുർ ന ഗൃഹ്ണാതി ത്വക് സ്പർശം നാവബുധ്യതേ

15 ന ശ്രോത്രം ബുധ്യതേ ശബ്ദം മയാ ഹീനം കഥം ചന

പ്രവരം സർവഭൂതാനാം അഹം അസ്മി സനാതനം

16 അഗാരാണീവ ശൂന്യാനി ശാന്താർചിഷ ഇവാഗതഃ

ഇന്ദ്രിയാണി ന ഭാസന്തേ മയാ ഹീനാനി നിത്യശഃ

17 കാഷ്ടാനീവാർദ്ദ ശൃഷ്ടാണി യതമാനൈർ അപിന്ദ്രിയൈഃ

ഗുണാർഥാൻ നാധിഗച്ഛന്തി മാം ഋതേ സർവജന്തവഃ

18 [ഇന്ദ്രിയാണി]

ഏവം ഏതദ് ഭവേത് സത്യം യഥൈതൻ മന്യതേ ഭവാനർ

ഋതേ ഫസ്താൻ അസ്മദർഥാമസ്മിൻ തു ഭോഗാൻ ഭുക്തേ ഭവാനർ യദി

19 യദ്യ് അസ്മാസു പ്രലിനേഷു തർപണം പ്രാണധാരണം

ഭോഗാൻ ഭുക്തേ രസാൻ ഭുക്തേ യഥൈതൻ മന്യതേ തഥാ

20 അഥ വാസ്താസു ലിനേഷു തിഷ്ഠന്തു വിഷയേഷു ച

യദി സങ്കൽപമാത്രേണ ഭുക്തേ ഭോഗാൻ യഥാർഥവത്

21 അഥ ചേൻ മന്യസേ സിദ്ധിം അസ്മദർഥേഷു നിത്യദാ

പ്രാണേന രൂപം ആദത്വ രസം ആദത്വ ചക്ഷുഷാ

22 ശ്രോത്രേണ ഗന്ധം ആദത്വ നിഷ്ഠാം ആദത്വ ജിഹ്വയാ

ത്വചാ ച ശബ്ദം ആദത്വ ബുദ്ധ്യാ സ്പർശം അഥാപി ച

23 ബലവന്തോ ഹ്യ് അനിയമാ നിയമാ ദുർബലീയസാം

ഭോഗാൻ അപൂർവാൻ ആദത്വ നോച്ഛിഷ്ടം ഭോജ്യം അർഹസി

24 യഥാ ഹി ശിഷ്യഃ ശാസ്താരം ശ്രത്യർഥം അഭിധാവതി

തതഃ ശ്രുതം ഉപാദായ ശ്രുതാർഥം ഉപതിഷ്ഠതി

25 വിഷയാൻ ഏവം അസ്മാഭിർ ദർശിതാൻ അഭിമന്യസേ

അനാഗതാൻ അതീതാംഗ് ച സ്വപ്നേ ജാഗരണേ തഥാ

26 വൈമനസ്യം ഗതാനാം ച ജ്ഞാനം അൽപചേതസാം

അസ്മദർഥേ കൃതേ കാര്യേ ദൃശ്യതേ പ്രാണധാരണം

27 ബഹുൻ അപി ഹി സങ്കൽപാൻ മത്യാ സ്വപ്നാൻ ഉപാസ്യ ച

ബുഭുക്ഷയാ പീഡ്യമാനോ വിഷയാൻ ഏവ ധാവസി

28 അഗാരം അദ്വാരം ഇവ പ്രവിശ്യഃ സങ്കൽപഭോഗോ വിഷയാൻ അവിന്ദൻ

പ്രാണക്ഷയേ ശാന്തിം ഉഖൈതി നിത്യം; ദാരു ക്ഷയേ ഫസിർ ജലിതോ

യഥൈവ

29 കാമം തു നഃ സ്വേഷു ഗുണേഷു സംഗഃ; കാമച നാന്യോന്യ ഗുണോപലബ്ധിഃ

അസ്മാൻ ഋതേ നാസ്തി തവോപലബ്ധിസ്; ത്യാം അപ്യ് ഋതേ ഫസ്താൻ ന ഭജേത

ഹരിഃ

അധ്യായം 23

1 [ബ്ര]

അത്രാപ്യ് ഉദാഹരന്തിമം ഇതിഹാസം പുരാതനം
സുഭഗേ പഞ്ച ഹോതുണാം വിധാനം ഇഹ യാദൃശം

2 പ്രാണാപാനാവ് ഉദാനസ് ച സമാനോ വ്യാന ഏവ ച
പഞ്ച ഹോതുൻ അഥൈതാൻ വൈ പരം ഭാവം വിദുർ ബുധാഃ

3 [ബ്രാഹ്മണീ]

സ്വഭാവായ് സപ്ത ഹോതാര ഇതി തേ പൂർവീകാ മതിഃ
യഥാ വൈ പഞ്ച ഹോതാരഃ പരോ ഭാവസ് തഥോച്യതാം

4 [ബ്ര]

പ്രാണേന സംദൃതോ വായുർ അപാനോ ജായതേ തതഃ
അപാനേ സംദൃതോ വായുസ് തതോ വ്യാനഃ പ്രവർതതേ

5 വ്യാനേന സംദൃതോ വായുസ് തദോദാനഃ പ്രവർതതേ
ഉദാനേ സംദൃതോ വായുഃ സമാനഃ സമ്പ്രവർതതേ

6 തേ fപുച്ഛന്ത പുരാ ഗത്യാ പൂർവജാതം പ്രജാപതിം
യോ നോ ജ്യേഷ്ഠസ് തം ആചക്ഷ്യ സ നഃ ശ്രേഷ്ഠോ ഭവിഷ്യതി

7 [ബ്രഹ്മാ]

യസ്മിൻ പ്രലീനേ പ്രലയം വ്രജന്തി; സർവേ പ്രാണാഃ പ്രാണദൃതാം ശരീരേ
യസ്മിൻ പ്രചീർണേ ച പുനസ് ചരന്തി; സ വൈ ശ്രേഷ്ഠോ ഗച്ഛത യത്ര കാമഃ

8 [പ്രാണ]

മയി പ്രലീനേ പ്രലയം വ്രജന്തി; സർവേ പ്രാണാഃ പ്രാണദൃതാം ശരീരേ
മയി പ്രചീർണേ ച പുനസ് ചരന്തി; ശ്രേഷ്ഠോ ഹ്യ് അഹം പശ്യത മാം പ്രലീനം

9 [ബ്രാഹ്മണ]

പ്രാണഃ പ്രലീയത തതഃ പുനസ് ച പ്രചചാര ഹ
സമാനസ് ചാപ്യ് ഉദാനസ് ച വചോ fബൃതാം തതഃ ശുഭേ

10 ന ത്വം സർവം ഇദം വ്യാപ്യ തിഷ്ഠസിഹ യഥാ വയം
ന ത്വം ശ്രേഷ്ഠോ fസി നഃ പ്രാണ അപാനോ ഹി വശേ തവ

പ്രചചാര പുനഃ പ്രാണസ് തം അപാനോ fഭൃഭാഷത

11 മയി പ്രലീനേ പ്രലയം വ്രജന്തി; സർവേ പ്രാണാഃ പ്രാണദൃതാം ശരീരേ

മയി പ്രചീർണേ ച പുനസ് ചരന്തി; ശ്രേഷ്ഠോ ഹ്യ് അഹം പശ്യത മാം പ്രലീനം

12 വ്യാനസ് ച തം ഉദാനസ് ച ഭാഷമാണം അഥോച്യതഃ

അപാന ന ത്വം ശ്രേഷ്ഠോ fസി പ്രാണോ ഹി വശഗസ് തവ

13 അപാനഃ പ്രചചാരാഥ വ്യാനസ് തം പുനർ അബ്രവീത്

ശ്രേഷ്ഠോ ഽഹം അസ്തി സർവേഷാം ശ്രൂയതാം യേന ഹേതുനാ
 14 മയി പ്രലീനേ പ്രലയം വ്രജന്തി; സർവേ പ്രാണാഃ പ്രാണഭൃതാം ശരീരേ
 മയി പ്രചീർണേ ച പുനശ് ചരന്തി; ശ്രേഷ്ഠോ ഹ്യ് അഹം പശ്യത മാം പ്രലീനം
 15 പ്രാലീയത തതോ വ്യാനഃ പുനശ് ച പ്രചചാര ഹ
 പ്രാണാപാനാവ് ഉദാനശ് ച സമാനശ് ച തം അബ്രുവൻ
 ന ത്വം ശ്രേഷ്ഠോ ഽസി നോ വ്യാന സമാനോ ഹി വശേ തവ
 16 പ്രചചാര പുനർ വ്യാനഃ സമാനഃ പുനർ അബ്രുവീത്
 ശ്രേഷ്ഠോ ഽഹം അസ്തി സർവേഷാം ശ്രൂയതാം യേന ഹേതുനാ
 17 മയി പ്രലീനേ പ്രലയം വ്രജന്തി; സർവേ പ്രാണാഃ പ്രാണഭൃതാം ശരീരേ
 മയി പ്രചീർണേ ച പുനശ് ചരന്തി; ശ്രേഷ്ഠോ ഹ്യ് അഹം പശ്യത മാം പ്രലീനം
 18 തതഃ സമാനഃ പ്രാലീല്യേ പുനശ് ച പ്രചചാര ഹ
 പ്രാണാപാനാവ് ഉദാനശ് ച വ്യാനശ് ചൈവ തം അബ്രുവൻ
 സമാനന ത്വം ശ്രേഷ്ഠോ ഽസി വ്യാന ഏവ വശേ തവ
 19 സമാനഃ പ്രചചാരാഥ ഉദാനസ് തം ഉവാച ഹ
 ശ്രേഷ്ഠോ ഽഹം അസ്തി സർവേഷാം ശ്രൂയതാം യേന ഹേതുനാ
 20 മയി പ്രലീനേ പ്രലയം വ്രജന്തി; സർവേ പ്രാണാഃ പ്രാണഭൃതാം ശരീരേ
 മയി പ്രചീർണേ ച പുനശ് ചരന്തി; ശ്രേഷ്ഠോ ഹ്യ് അഹം പശ്യത മാം പ്രലീനം
 21 തതഃ പ്രാലീയതോദാനഃ പുനശ് ച പ്രചചാര ഹ
 പ്രാണാപാനൗ സമാനശ് ച വ്യാനശ് ചൈവ തം അബ്രുവൻ
 ഉദാന ന ത്വം ശ്രേഷ്ഠോ ഽസി വ്യാന ഏവ വശേ തവ
 22 തതസ് താൻ അബ്രുവീദ് ബ്രഹ്മാ സമവേതാൻ പ്രജാപതിഃ
 സർവേ ശ്രേഷ്ഠാ ന വാ ശ്രേഷ്ഠാഃ സർവേ ചാന്യോന്യ ധർമ്മിണഃ
 സർവേ സ്വവിഷയേ ശ്രേഷ്ഠാഃ സർവേ ചാന്യോന്യ രക്ഷിണഃ
 23 ഏകഃ സ്ഥിരശ് ചാസ്ഥിരശ് ച വിശേഷാത് പഞ്ച വായവഃ
 ഏക ഏവ മമൈവാത്മാ ബഹുധാപ്യ് ഉപചീയതേ
 24 പരസ്പരസ്യ സുഹൃദോ ഭാവയന്തഃ പരസ്പരം
 സ്വസ്തി വ്രജത ഭദ്രം വോ ധാരയധ്വം പരസ്പരം

അധ്യായം 24

1 [ബ്രാഹ്മണ]

അത്രാപ്യ് ഉദാഹരന്തിമം ഇതിഹാസം പുരാതനം
നാരദസ്യ ച സംവാദം ഋഷേർ ദേവമതസ്യ ച

2 [ദേവമത]

ജനോഃ സഞ്ജായമാനസ്യ കിം ന പൂർവം പ്രവർതതേ
പ്രാണോ fപാനഃ സമാനോ വാ വ്യാനോ വോദാന ഏവ ച

3 [നാരദ]

യേനായം സൃജ്യതേ ജതുസ് തതോ fന്യഃ പൂർവം ഏതി തം
പ്രാണദ്വന്ദ്വം ച വിജേന്തയം തിര്യഗം ചോർധഗം ച യത്

4 [ദ്]

കേനായം സൃജ്യതേ ജതുഃ കശ് ചാന്യഃ പൂർവം ഏതി തം
പ്രാണദ്വന്ദ്വം ച മേ ബൃഹി തിര്യഗ് ഉൗർധം ച നിശ്ചയാത്

5 [ൻ]

സങ്കൽപാജ് ജായതേ ഹർഷഃ ശബ്ദാദ് അപി ച ജായതേ
രസാത് സഞ്ജായതേ ചാപി രൂപാദ് അപി ച ജായതേ

6 സ്വർശാത് സഞ്ജായതേ ചാപി ഗന്ധാദ് അപി ച ജായതേ
ഏതദ് രൂപം ഉദാനസ്യ ഹർഷോ മീഥുന സംഭവഃ

7 കാമാത് സഞ്ജായതേ ശുക്രം കാമാത് സഞ്ജായതേ രസഃ
സമാനവ്യാന ജനിതേ സാമാന്യേ ശുക്രശോണിതേ

8 ശുക്രാച് ഛോണിത സംസൃഷ്ടാത് പൂർവം പ്രാണഃ പ്രവർതതേ
പ്രാണേന വികൃതേ ശുക്രേ തതോ fപാനഃ പ്രവർതതേ

9 പ്രാണാപാനാവ് ഇദം ദ്വന്ദ്വം അവാക്ചോർധം ച ഗച്ഛതഃ
വ്യാനഃ സമാനശ് ചൈവോഭൗ തിര്യഗ് ദ്വന്ദ്വത്വം ഉച്യതേ

10 അഗ്നിർ വൈ ദേവതാഃ സർവാ ഇതി വേദസ്യ ശാസനം
സഞ്ജായതേ ബ്രാഹ്മണേഷു ജ്ഞാനം ബുദ്ധിസമന്വിതം

11 തസ്യ ധൃമസ് തമോ രൂപം രജോ ഭസ്മ സുരേതസഃ
സത്തം സഞ്ജായതേ തസ്യ യത്ര പ്രക്ഷിപ്യതേ ഹവിഃ

12 ആഘോരൗ സമാനോ വ്യാനശ് ചേതി യജ്ഞവിദോ വിദുഃ
പ്രാണാപാനാവ് ആജ്യഭാഗൗ തയോർ മധ്യേ ഹൃതാഗരഃ

ഏതദ് രൂപം ഉദാനസ്യ പരമം ബ്രാഹ്മണാ വിദുഃ
13 നിർദ്വന്ദ്വം ഇതി യത് ത്വ് ഏതത് തൻ മേ നിഗദതഃ ശ്രണ

14 അഹോരാത്രം ഇദം ദ്വന്ദ്വം തയോർ മധ്യേ ഹൃതാഗരഃ

ഏതദ് രൂപം ഉദാനസ്യ പരമം ബ്രാഹ്മണാ വിദുഃ
 15 ഉഭേ ചൈവായനേ ദ്വന്ദ്വം തയോർ മധ്യേ ഹൃതാശനഃ
 ഏതദ് രൂപം ഉദാനസ്യ പരമം ബ്രാഹ്മണാ വിദുഃ
 16 ഉഭേ സത്യാന്തരേ ദ്വന്ദ്വം തയോർ മധ്യേ ഹൃതാശനഃ
 ഏതദ് രൂപം ഉദാനസ്യ പരമം ബ്രാഹ്മണാ വിദുഃ
 17 ഉഭേ ശുഭാശുഭേ ദ്വന്ദ്വം തയോർ മധ്യേ ഹൃതാശനഃ
 ഏതദ് രൂപം ഉദാനസ്യ പരമം ബ്രാഹ്മണാ വിദുഃ
 18 സച് ചാസച് ചൈവ തദ് ദ്വന്ദ്വം തയോർ മധ്യേ ഹൃതാശനഃ
 ഏതദ് രൂപം ഉദാനസ്യ പരമം ബ്രാഹ്മണാ വിദുഃ
 19 പ്രഥമം സമാനോ വ്യാനോ വ്യസ്യതേ കർമ്മ തേന തത്
 തൃതീയം തു സമാനേന പുനർ ഏവ വ്യവസ്യതേ
 20 ശാന്ത്യ് അർഥം വാമദേവം ച ശാന്തിർ ബ്രഹ്മ സനാതനം
 ഏതദ് രൂപം ഉദാനസ്യ പരമം ബ്രാഹ്മണാ വിദുഃ

അധ്യായം 25

1 [ബ്രാഹ്മണ]

അത്രാപ്യ് ഉദാഹരന്തീമം ഇതിഹാസം പുരാതനം
 ചാതുർഹോത്ര വിധാനസ്യ വിധാനം ഇഹ യാദൃശം
 2 തസ്യ സർവസ്യ വിധിവദ് വിധാനം ഉപദേക്ഷ്യതേ
 ശൃണ മേ ഗദതോ ഭദ്രേ രഹസ്യം ഇദം ഉത്തമം
 3 കരണം കർമ്മ കർതാ ച മോക്ഷ ഇത്യ് ഏവ ഭാമിനി
 ചത്വാര ഏതേ ഹോതാരോ യൈർ ഇദം ജഗദ് ആവൃതം
 4 ഹോതൃണാം സാധനം ചൈവ ശൃണ സർവം അശേഷതഃ
 പ്രാണം ജിഹ്വാ ച ചക്ഷുശ് ച ത്വക് ച ശ്രോത്രം ച പഞ്ചമം
 മനോ ബുദ്ധിശ് ച സപ്തൈതേ വിജ്ഞേയാ ഗുണഹേതവഃ
 5 ഗന്ധോ രസശ് ച രൂപം ച ശബ്ദഃ സ്പർശശ് ച പഞ്ചമഃ
 മന്തവ്യം അഥ ബോദ്ധവ്യം സപ്തൈതേ കർമ്മഹേതവഃ
 6 പ്രാതാ ഭക്ഷയിതാ ദൃഷ്ട്വാ സ്പൃഷ്ട്വാ ശ്രോതാ ച പഞ്ചമഃ
 മന്താ ബോദ്ധാ ച സപ്തൈതേ വിജ്ഞേയാഃ കർതുഹേതവഃ
 7 സ്വഗുണം ഭക്ഷയന്ത്യ് ഏതേ ഗുണവന്തഃ ശുഭാശുഭം
 അഹം ച നിർഗുണോ ിത്രേതി സപ്തൈതേ മോക്ഷഹേതവഃ
 8 വിദുഷാം ബുധ്യമാനാനാം സ്വം സ്വസ്ഥാനം യഥാവിധി
 ഗുണാസ് തേ ദേവതാ ഭൂതാഃ സതതം ഭുജന്തേ ഹവിഃ
 9 അദൻ ഹ്യ് അവിദ്വാൻ അന്നാനി മമത്വേനോപപദ്യതേ
 ആത്മാർഥം പാചയൻ നിത്യം മമത്വേനോപഹന്ത്യതേ
 10 അഭക്ഷ്യ ഭക്ഷണം ചൈവ മദ്യ പാനം ച ഹന്തി തം
 സ ചാനം ഹന്തി തച് ചാനം സ ഹത്യാ ഹന്ത്യതേ ബുധഃ
 11 അത്താ ഹ്യ് അന്നം ഇദം വിദ്വാൻ പുനർ ജനയതീശ്വരഃ
 സ ചാനാജ് ജായതേ തസ്മിൻ സൂക്ഷ്മോ നാമ വൃതിക്രമഃ
 12 മനസാ ഗമ്യതേ യച് ച യച് ച വാചാ നിര്യത്യതേ
 ശ്രോത്രേണ ശ്രൂയതേ യച് ച ചക്ഷുഷാ യച് ച ദൃശ്യതേ
 13 സ്പർശേണ സ്പൃശ്യതേ യച് ച പ്രാണേണ പ്രായതേ ച യത്
 മനഃഷ്ഠാനി സംയമ്യ ഹവിഷ്യ് ഏതാനി സർവശഃ
 14 ഗുണവത് പാവകോ മഹ്യം ദീപ്യതേ ഹവ്യവാഹനഃ
 യോഗയജ്ഞഃ പ്രവൃത്തോ മേ ജ്ഞാനബ്രഹ്മ മനോദ്ഭവഃ
 പ്രാണസ്തോത്രോ ിപാന ശസ്തഃ സർവത്യാഗസു ദക്ഷിണഃ
 15 കർമ്മാനന്താ ബ്രഹ്മാ മേ കർതാധാര്യഃ കൃതസ്തുതിഃ

കൃതപ്രശാന്താ തച്ഛരാസ്ത്രം അപവർഗോ ഽസ്യ ദക്ഷിണാ
 16 ജചശ് ചാപ്യ് അത്ര ശംസന്തി നാരായണ വിദോ ജനാഃ
 നാരായണായ ദേവായ യദ് അബദ്ധ്തൻ പശൂൻ പുരാ
 17 തത്ര സാമാനി ഗായന്തി താനി ചാഹൂർ നിദർശനം
 ദേവം നാരായണം ഭീരു സർവാത്മാനം നിബോധ മേ

പ്രസാധകർ

അല്ലിളക്തം

